

DOMOVINA

Upravišтво „Domovine“ v Ljubljani, Prešernova ulica 54
Uredništvo „Domovine“, Knaflcova ulica 5/II., telefon 72

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za tuzemstvo: četrtletno 7-80 Din, polletno 15 Din, celoletno 30 Din; za inozemstvo: četrtletno 12 Din, polletno 24 Din, celoletno 48 Din. — Račun poštna hranilnica, podružnice v Ljubljani, št. 10.711.

Zavednim obrtnikom in trgovcem, zaupnikom in prijateljem!

Borba gospodarskih krogov za njihov gospodarski parlament se pričenja: Te dni se bodo vršile volitve v Zbornico za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani, ki je bila lani po pritisku klerikalcev neopravičeno razpuščena. Vsa prizadevanja, da bi se v korist važne institucije dosegel za volitve skupen nastop, so se razbila zaradi zakrknjenosti SLS. Zavihali si bomo rokave, da iztrgamo zbornico iz rok stranke, ki je že toliko škodovala našemu gospodarstvu.

Te dni bo volilni odbor razpošiljal volilcem glasovnice. Za obrtni odsek so glasovnice rdeče barve, za trgovski odsek pa modre.

Ker je stanovske organizacije volilni odbor na vse načine oviral in je postavil za vlaganje kandidatnih list skrajno kratek rok, Vrhovni obrtniški svet ter Zveza trgovskih gremijev in zadrug v Ljubljani ne bosta mogla razposlati volilcem kandidatnih list, pač pa jih bosta objavila v časopisih.

Volilci naj zaradi tega oddajo glasovnico, izkaznico in obe kuverti najbližjemu zaupniku. Pazite zlasti, da Vam nasprotniki ne bodo uničevali glasovnic in kuvert, ker je po volilni uredbi glas veljaven le, če sta glasovnica in izkaznica v pravih kuvertah z žigom. Pazite nadalje na to, da Vam nasprotniki ne izvabijo glasovnice, ki jo izročite zaupniku, čim jo prejmete.

Obrtniki, trgovci! Sramota, ki Vam jo je povzročila klika, ki na vsak način hoče tudi v bodoče izrabljati zbornico v svoje politične namene, s tem, da je uvrstila med volilce tudi služkinje, konsume, duhovnike itd., ne sme ostati nekažnovana. Ali hočete oddati svoj glas kandidatnim listama, katerih no-

silca sta g. Ogrin in g. Jelačin, ki sta kot zbornična komisarja proti volji gospodarskih krogov vedrila in oblačila v zbornici? Ali hočete glasovati za kandidatno listo politične stranke, ki je iz politične nestrpnosti razpustila zbornico in z razpisom novih volitev povzročila zbornici skoro pol milijona dinarjev volilnih stroškov? Ali hočete oddati Vi, ki plačujete davke in ki se borite proti zlorabi konsumov, glas kandidatni listi, na kateri bodo odločevali konsumarji?

Ne! Ni zavednega obrtnika in trgovca, ki bi pomagal do zmage ljudem, ki so pokazali že tolikokrat sovraštvo napram legalnemu, organiziranemu trgovstvu in obrtništvu!

Vsak primer volilnega nasilja javite takoj Vrhovnemu obrtniškem svetu ali Zvezi trgovskih gremijev. Pazite dobro, kje bodo pobirali glasovnice duhovniki, ki nimajo z zbornico ničesar skupnega!

Zaupniki, prijatelji, obrtniki, trgovci! V Vaših rokah je usoda našega gospodarskega parlamenta. Pokažite stanovsko zavest in ponos ter z neumorno agitacijo napravite v sleherni občini svojo dolžnost.

Zaupniki naj se ravnaajo točno po navodilih, ki so jih prejeli, da bo organizacija prožna in uspešna.

Nobenega glasu obrtnika in trgovca kandidatni listi, ki ima namen zaslužiti zbornico!

Obrtniki in trgovci, v boj za svoje pravice! Zaupniki in prijatelji, pomagajte do častne zmage stanovskim organizacijam, ki so edino upravičene v Zbornici za trgovino, obrt in industrijo zastopati obrtništvu in trgovstvu, organizirano v zadrugah, gremijih in drušvih!

Boj za slovenski gospodarski parlament

SLS se hoče polastiti Zbornice za trgovino, obrt in industrijo z nasilji in napraviti iz nje klerikalno podružnico — Gospodarske prvoboritelje črtajo iz volilnega imenika, pustijo pa v njem duhovnike in druge zastopnike zadrug, katere ne plačujejo pridobnine in zborničnih doklad — Gospodarski krogi bodo plačevali ogromne doklade zaradi prekoračenja stroškov za popravila zbornične palače, gradbo stanovanjske hiše in nepotrebne nove volitve — Zavedni gospodarski krogi bodo obračunali s škodljivci slovenskega gospodarstva

Klerikalci so lani s spletkami dosegli, da se je razpustila pravilno izvoljena Zbornica za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani, ker jim ni bilo po volji, da so dobile večino v zbornici stanovske liste proti klerikalnim eksponentom. Zbornica je dobila nato klerikalni komisariat, ki je gledal na to, da se je zbornični volilni red spremenil po klerikalnem okusu. Tako smo dobili v zbornični volilni imenik ljudi, ki nimajo ničesar opraviti z obrtjo, trgovino in industrijo. Ogromna množica teh novih volilcev, župnikov, ka-

planov, mežnarjev in drugih predstavitev klerikalnih zadrug naj pomaga vzeti pravi gospodarskim krogom iz rok njihovo zbornico in jo izročiti klerikalni politiki, ki bi iz resnega gospodarskega parlamenta napravila politično prerokovalnico.

Pritožbe proti temu krivičnemu početju, saj te zadrug ne plačujejo pridobnine in zborničnih doklad, niso pri volilni komisiji, ki jo tvorijo gg. Jelačin, Ogrin in drugi klerikalni eksponenti, zalegle ničesar. Pač pa so izbrisali iz volilnega imenika znanega go-

spodarskega delavca g. Petovarja, češ, da je državni uradnik, ker ima v zakupu pošto v Ivanjkovcih. Kljub tolmačenju, da je g. Petovar državni uradnik zaradi tega, ker ima v zakupu pošto, kar je smešno, pa volilna komisija n. pr. ni izbrisala iz imenika profesorja g. Jarca, o katerem ne obstoja nikak dvom, da je v resnici državni uradnik.

Zdrava pamet velevala, da zbornični volilec ne more biti tisti, ki ne plačuje doklad, in da je nepošteno ter nasilno, ker se skuša s pomočjo ljudi, ki večinoma nimajo ne pojma ne smisla za potrebe in zahteve naše trgovine in obrti, preglasovati trgovstvo in obrtništvu. Človek z zdravim razumom ne more dvomiti, da je nasilje, če se skuša z ljudmi, ki ne plačajo nobene pridobnine in ne zborničnih doklad, vzeti zbornica ljudem, za katere edino obstoja.

Kljub tem nasilnim in nepoštenim metodam so stanovske organizacije in korporacije bile pripravljene doseči skupen volilni nastop s klerikalnimi eksponenti, toda ti so stavili za kompromis take pogoje, da jih je organizirano obrtništvu in trgovstvu z ogorčenjem zavrnilo. Stavljene klerikalni pogoji so bili takšni, da bi izročili zbornico v neomejeno oblast klerikalnim eksponentom in bi na ta način veljala v zbornici komanda duhovniških in drugih klerikalnih konsumarjev.

Kar se godi sedaj v ljubljanski gospodarski zbornici, nima primera v naši državi in tudi ni sličnega primera iz stare Avstrije. Vse leto je gospodaril brez gospodarskih krogov v njihovi zbornici klerikalni komisariat. In kako je gospodaril! Stroški za popravila zbornične palače so narasli do komisarijata na 2.700.000 dinarjev. Kaj se je delalo pod komisarijatom, ni znano. Računa se, da so ti stroški dosegli že skoro 5 milijonov dinarjev. Nadalje se je začela pod komisarijatom samovoljno brez dovoljenja gospodarskih krogov graditi uradniška stanovanjska hiša. Dvojne volitve, od katerih so sedanje brez potrebe vsiljene, ker so bile lanske volitve izvršene popolnoma v redu, stanejo enako ogromen denar. Kdo bo vse to plačal? Morda duhovniki in mežnarji, ki tudi volijo? Plačali bodo le oni volilci, ki jim hočejo vzeti iz rok njihovo zbornico. Naše gospodarstvo ima že dovolj bremen, pa so mu sedaj naprtli še nova, popolnoma nepotrebna. Kaj je potrebno v sedanjih hudih časih uganjati tak luksuz z zbornično palačo? Z denarjem, ki se je doslej uporabljal za popravila palače, bi se lahko zgradilo novo veliko poslopje.

K vsem tem stroškom novi volilci ne bodo prispevali niti pare. Pravi obrtniki in trgovci, preko katerih in proti katerim se vse to dela, morajo obračunati s krivci takega gospodarstva. Obrtniki in trgovci niso običajna volilna para kje v zapuščenih gorskih vaseh, ki bi sedla na vsak lim, katerega nastavlja SLS največ potom župnišč. S tako sramoto slovenski trgovec in obrtnik ne bosta omadeževala svojega lepega slovesa. Najzavednejši med zavednimi, vsi na delo, da odvrnete pogube tudi omahljivce, ki se ne zavedajo prav, kakšen bič plete SLS za njihove hrbte!

Verske zlorabe

Klerikalci v Narodni skupščini s hinavskim ogorčenjem zavračajo očitke verskega nasilja nad volilci, kar je predrzno zatajevanje splošno znanega dejstva

V verifikacijskem odboru in na sejah Narodne skupščine so klerikalni poslanci te dni s ponarejenim ogorčenjem zavračali očitke, da je SLS lovila pri zadnjih skupščinskih volitvah volilce z verskim nasiljem ter zlorabami vere in cerkve. To je predrzno zatajevanje dejstva, ki ga poznajo v vsej državi.

Naš list se od svoje ustanovitve naprej neprestano bori proti verskemu terorju ter zlorabam cerkve in vere. Nešteto takih primerov smo že navedli v našem listu, ki ga pretežna večina duhovščine zaradi tega neprestano napada s prižnic, češ, to je brezverski list, čeprav še ni nikdar pisal proti veri. »To je hudičev list! Hiša se bo pogreznila, kjer bero »Domovino!« Odveze ne dobite, če ne boste opustili tega lista!« Take besede iz ust duhovnikov so nekaj vsakdanjega na deželi.

Sam ljubljanski škof je s svojega vzvišenega mesta začel gonjo proti demokratom in demokraskemu časopisu, zlasti proti »Domovini«. Kljub vsem tem dejstvom je klerikalni poslanec v verifikacijskem odboru drzno izjavljal, da so taki očitki znana denuncijantska (ovaduška) metoda. Njemu se vidi

čudno, kako si pri SLS zamišljajo versko nasilje.

To ni nikako ovaduštvo, nego samo obsojba grdih verskih zlorab, katerih mora biti konec, ako smo res v prosvetljeni državi. Konec mora biti takih zlorab, da bo lahko naš človek mislil s svojimi možgani in da se bo duševno razvijal svobodno brez tistega mračnega pritiska, ki ga izvaja nad njim duhovščina, zlorablajoča preprosto duševnost našega vernega ljudstva. Zato tudi zahtevamo, da se uveljavi tako zvani kanceliparagraf, po katerem bi se kaznovala vse verske zlorabe. To bi bilo tudi v korist res pravi veri, ki se spričo svoje vzvišenosti ne bi smela mešati s politiko, katera ima reševati le posvetne zadeve.

Dokler bo na vladi blok nazadnjaštva, si ne obetamo mnogo uspehov v borbi proti verskim zlorabam. No, vera in brezverstvo pa nista igrala za SLS nikake vloge, ko so se klerikalci pridružili pravcatim framasonom, saj klerikalcem ni za načela, nego le za to, da lahko v strankarske svrhe izkoriščajo ljudsko pobožnost.

Politični pregled

Strašna volilna nasilja so odkrivala seje verifikacijskega odbora.

ki je preresetaval, ali so bili vsi poslanci pravilno izvoljeni. Radičev dr. Krnjevič je opisoval volilna nasilja v Bosni in Hercegovini ter naglasil, da je 800 radičevskih pristavev priseglo pred sodiščem, da so glasovali za radičevce, a vse te kroglice so bile ukradene. V mostarskem volilnem okrožju so radikali skupno s hrvatskimi klerikalci vršili nečuvstva nasilja. Isto velja za južno Srbijo in severno Dalmacijo, kjer je bil samostojni demokrat na ta način ukraden en mandat.

Na vse te pritožbe pa se večina ni ozirala in je po vrsti odobrila vse mandate razen treh. Odobrena sta tudi mandata dr. Alberta Kramerja in Ivana Ureka, proti katerima so spletkarili klerikalci.

Ko je verifikacijski odbor končal svoje delo, se je v torek otvorila

na seji Narodne skupščine

verifikacijska debata, ki je bila mestoma zelo živahna in so se čuli ponovni ostri napadi na vlado zaradi volilnih nasilij. Značilen je bil zlasti govor radikala Nastasa Petroviča, ki je bil izključen iz radikalskega kluba. Petro-

vič je izrecno očital ministrskemu predsedniku Vukičeviću volilno nasilje. Rekel je med drugim: »Na sramoto radikalizma in demokracije vlada danes v državi najbolj črn režim, kakršnega nismo poznali niti v predvojni Srbiji. Sedanja vlada je prišla na krnilo na neparlamentarni način in niti Bog sam ne ve, na podlagi kakšnega prava. Nihče ne more trditi, da so bile volitve v južni Srbiji svobodne, če je mogel tam kandidirati in biti izvoljen popolnoma neznani, mladi sin ministrskega predsednika. Petrovič je nadalje

pozdravil zbližanje med radikali in klerikalci, pomirjenje med Pribičevićem in Radičem ter osnivanje Demokraskie zajednice,

naglašujoč, da vodi vse to k izboljšanju in ozdravljenju naših političnih prilik. Značilne pa so zlasti končne besede Petrovičeve:

»Vendar pa se najdejo danes celo ljudje na vladi, ki govore, da bi drugi blok, četudi bi imel večino, ne dobil vlade!«

To je namigavanje, da se pripravlja nasilje. Kako je to zamišljeno, da bi večina ne mogla dobiti vlade, ni povsem jasno.

Poleg Petroviča so govorili še Radič, samostojni demokrat Demetrovič, socialist Petljan in drugi. Na napade je ministrski predsednik Vukičević prav klaverno odgovarjal. Nazadnje

je Narodna skupščina končno veljavno odobrila 312 mandatov

razen treh, ki jih verifikacijski odbor ni odobril.

Ord zločin se je odigral te dni v Pragi, kjer je mlad albanski študent

ustretil albanskega poslanika Ceno bega.

Cena beg je bil albanski poslanik v Beogradu in obenem v Pragi, kamor je baš prispel, da opravi potrebne formalnosti. Mlad albanski študent Bebi, ki je prispel iz Rima, ga je tako dolgo zasledoval, da je mogel izvršiti zločin. Usmrtil ga je, kakor izjavlja, zaradi tega, ker smatra njegovo delo za zbliževanje med Albanijo in Jugoslavijo za izdajalsko. Inozemsko časopisje, ki obravnava ta dogodek, jasno namiguje, da mora biti za zločinom italijanski fašizem, kateremu gotovo ne gre v

Ivan Albreht:

Tiničino breme

(Dalje.)

»Če bi Tini hotela, bi lahko šli.«

Puškar je nagubal čelo in premišljal. Večletna skrb mu je razbila enotnost misli in pojmov in dolgo ni vedel, kako naj krene, da bo prav. Mislil je na Müllerjev polom in na dogodke iz pravih mladih Tininih dni... Sorodstvo s Kočuhe mu je stalo pred očmi.

»Če hočete, le. Jaz ne grem.«

Gospod Lomnik je zakril posmeh in je pripomnil obžalovaje:

»Kaj bom sam!«

Puškar je zakašljaval in se ozrl okrog sebe. Vse polno muke je bilo v njem, a najbolj ga je skrbelo zaradi Tinice.

»Pa bi bila morda mladost bolja za družino.«

Komaj je pisac začul, se je urno oprijel besede:

»Če dovolite Tinici?«

Puškar je bil zelo zadovoljen. Ponos je zakraljeval v njem in niti v sanjah ni oče slutil ponižanja. Oči so se mu smejale od veselja, vendar je še hotel urediti smer in zadržati pravo mero.

»Seve, če bi bilo kaj govorjenja.«

Pogledal je v tla in potem na pisca. In ko je gledal njegov bledi obraz, se mu je zdelo, da se vračajo zopet časi, ko je puškar Tomi nekaj veljal med veljaki. On pa, ki je stal pred njim, je prisedel in je začel z zamolklim glasom:

»Sam ne morem ostati vedno, to veste.«
Puškar je prikimaval.

»Za denar mi tudi ni.«

Puškar je izrazil svoje začudenje z dolgim pogledom.

»Če takole premišljuje in gledam...«

Pisac je obmolnil, a Tomi je od nervoznosti brusil nohte ob zguljenih hlačah.

»Ali ne bi rekli pametne besede?«

Tomi se je gubil v raju. In sta rekla besedo tako, da je bila Tini obljubljena njemu, gospodu iz pisarne...

Življenje, ki ne pozna ozirov in ne misli na jutrišnji dan, to je življenje ljudi pri Svetem Jožefu. Delavec sicer preračuni svoj tedenski zaslužek, a deca, ta mu je nadloga. Zato jo strese kmalu od sebe, zlasti dekleta, ki z delom svojih rok ne prislužijo mnogo več kakor nič. Še preden more otrok zaslanjati o ljubezni, ga ponujata oče in mati tistemu, ki pač pride slučajno blizu in se kaj pobliže zanima za ženski spol. Zato so dekleta po teh krajih kakor bolniki. Na obrazih tišče pozna leta že pri osemnajstih. Čela so razorana, oči udrtje, a kretnje lene in nekako brezobzirne. Tini je padla v to življenje in ni mogla pojmiti groze. Ko jo je pozno popoldne poklical Lomnik k sebi, jo je spreletelo mrzlo po vsem telesu, vendar je ubogala.

»Ali pojdeš z menoj?«

Dekle je pogledalo in je skomizgnilo z rameni. Bivanje na kmetih ji je zapustilo sled upornosti v značaju.

»Nocoj pojdem med Slovence,« je pristavil Lomnik z dvoumnim nasmeškom, ko je videl, da zaman pričakuje odgovora.

»Lepo,« je menila Tini malomarno in brez zanimanja.

Lomnika je jezilo, vendar se je premagal in se je po mačje splazil do nje:

»Zaradi tebe sem govoril z očetom.«

Dekle je ostrmel. Minulost je šla mimo in spomini na kupčijo.

»Jaz sem pastirica in kravarica.«

Prav za prav jo je jezilo, ko je izrekla besede, vendar se je morala smejati. Saj je bilo vendar vse skupaj tako neumno, da ni bilo vredno besede. Čisto razločno je že sklenila, da ne mara živeti doma, a zdaj naenkrat lažijo za njo. Iz takh misli ji je ušla trditev:

»Jaz pojdem po svet!«

»Z menoj,« je dejal pisac trdno.

Tinica se je zasmejala.

»Če bi le ne vedela, kaj hočejo gospodje od nas,« se je pobahala ob spominu na tisto veselico, kjer je pred leti prodajala srečke.

»Ali ne veš, da si otrok?« je hotel začeti Lomnik z nadvlado.

»Otrok govori po otročje.«

»In ti?«

»Kakor se mi pač zdi.«

Pa je bil zopet smeh in tudi Lomnik se mu je smejal. Svežost v njegovi bližini ga je opajala ni mamila tako zelo, da je mestoma pozabil na svoje načrte in je od časa do časa zašel s tira. Ko pa je zavladovala v sobi popolna tema, ni prižgal luči, ampak je sedel na klop in je potegnil Tini za seboj. In zapel je eno tistih pesmi, kakršne je prepeval na sveti večer.

»Grdi ste, gospod Lomnik!«

račun zblíževanje med Jugoslavijo in Albanijo.

Nedvomno so v zvezi s tem atentatom

bolgarska komitaška razbojništva,

kako umor našega generala Kovačevića in atentat neznanih bolgarskih komitašev na municijsko skladišče v Kraljevi pri Zaječarju. Samo pozornosti straže se je zahvaliti, da se je atentat ponesrečil.

To vse je početje Italije, ki bi rada kjerkoli in kakorkoli

škodovala Jugoslaviji.

Sredstva, ki se jih poslužuje v tem barbarškem političnem boju proti nam, so prav fašistična in podobna sirovim metodam, ki se jih poslužuje fašizem proti nefašističnim strankam v Italiji sami.

Naj se povrnemo še na naše notranje prilike.

Zbližanje med samostojnimi demokrati in Radičem

se smatra za prvi korak k sistemu dveh strank v državi, ker se poleg tega že vrše pogajanja za združitev obeh demokratičnih strank in za ustanovitev velike demokratične fronte. Uverjeni smo, da bo do tega prišlo kljub vsem oviram, ki izvirajo s strani bloka nazadnjaštva, kateremu seveda ne prija, da bi ga blok demokracije vrgel s krmila.

DOPISI

LANIŠČE PRI ŠKOFJI LOKI. Ni se še menda nihče od nas oglasil v Vaši cenjeni «Domovini». V naši vasi smo pristaši vseh strank. Malo je še nas naprednjakov, a vedno bolj in bolj izpregledujejo zaslepljeni ljudje in pristopajo v napredne vrste. Opisati moram pa tudi malo nekatere fante iz sosednjih vasi, ki bi bili zelo potrebni krepkega pouka. Ni še dolgo od tega, ko sta šla dva mlajša fanta po potrebnih opravilih, pa so ju napadli s kamenjem trije odrasli fantje. Kakšna nesreča bi se lahko zgodila. Fantje, ako imate kaj razsodnosti v glavi, opustite te podivjane navade!

Dekletov glas je bil tih in plah in nekaj kakor zamorjena otožnost je zvenelo iz njega. «Zato me ne maraš?»

Z rokama je iskal njenih lahko naznačenih grudi in Tini je kriknila. Hotela se je izviti, čakala je pomoči, toda Lomnik jo je držal kakor v kleščah. Po veži je prišla mati. Natančno je Tinica razložila njeno hojo in je spoznala njen korak. Kriknila je še enkrat, toda pomoči ni bilo. Mati je samo zakašljala in je zavila v sobo, kjer je prebivala domača družina. Tedaj je mladenki upadel pogum.

«Slabši ste od psa,» je dahnila onemoglo. Lomnik pa je zažvižgal in je razložil počasi: «Če bi v vrednosti dosegel psa, bi si ne želel ničesar več na svetu.»

«Ne vem.»

«Za glavo,» je hitel Lomnik, a ti?»

«Moja glava je pa preveč prazna.»

Obšla jo je prešernost, tista veselost, ki jo občutijo mestoma otroci po prestanem strahu.

«Čemu ne prižgete luči?»

«Ker mi svetiš ti.»

Lomnik je bil prepričan, da zmaguje, toda Tinica mu je povedala proti vsemu pričakovanju:

«Saj ne brišem več nosa z rokavi.»

Pisač se je zagrohotal in je nažgal petrolejko. Potem je sedel zopet k dekletu in mu je začel govoriti o ljubezni. Besede so padale kakor dišeče kaplje in Tinica je priznala z veliko odkritostjo:

«Tako lepo še nisem slišala nikoli.»

«Slišala si pa vendar že?»

«No,» se je umikala Tinica, «med otroci.»

NOVA OSELICA. Po dolgi in mučni bolezni je umrl pred nekaj dnevi g. Janez Schwarzkobler iz Podjelovega brda, dne 13. t. m. pa kramarica gospa Marija Bajtova iz Sovodenj. Oba sta dosegla visoko starost 80 let. Blag jima spomin! — V dopisu «Domovine» šte. 41. nekdo odločno nastopa proti župnikovi beri. Vsi smo iste misli, namreč proti celi beri. Prejšnji g. župnik je stavil naslednje predloge: zemljak naj bi dal en mernik pšenice (okoli 25 kg), polzemljak pol mernika, četrtinski zemljak četrtinko mernika. To niso neizvedljivi predlogi. Hudo je dati zaradi slabih letin, toda brez župnika je tudi težko biti. Kdor grozi s prestopom v pravoslavje, temu ni pomoči. Sicer pa tako nas vse, ki mislimo s svojo glavo, označujejo za brezverce. S pravoslavnim popom bi bilo še težje. Najbližji pravoslavni pop je v Ljubljani. Če bi ga kdo potreboval, je v Ljubljano predaleč, če bi ga pa poklical na dom, bi bilo treba dati zelo mnogo pšenice za stroške.

LITIJA. V naši predilnici imamo gospoda, ki nam daje akordna dela. Akord kljub največji marljivosti delavcev ne dosega niti šitne plače. Poleg tega se zahteva od delavcev, da popravljajo tir na svoj račun. Če pomislimo na težaven položaj delavstva in na slab zaslužek, si je lahko predstavljati, da so naši protesti upravičeni. Zahtevamo šitno plačo, kakor jo imajo drugi delavci. To plačo bi že davno imeli, če bi tega gospoda ne bilo. Smo potrpežljivi, vendar delavec ni črna živina. Upamo, da bo naš glas zalegel. V nasprotnem primeru bomo napravili potrebne korake preko organizacije. Zmagali bomo!

TRZIŠČE NA DOLENJSKEM. Prvo gospodarsko dobrodelno društvo je imelo 2. t. m. blagoslovljenje zastave z veselico, ki je prav lepo uspela. Hvala vsem, ki so pripomogli do lepe prireditve, zlasti pa ugledni Jakilovi rodbini za podporo in posebej gospe Jakilovi, ki je sprejela kumstvo zastave.

PODZEMELJ V BELI KRAJINI. Naša vas se pripravlja na znamenit dogodek. V nedeljo dne 23. t. m. bomo obhajali sedemdesetletnico ustanovitve prve šole v naši občini. Pripravljalni odbor pod vodstvom tukajšnjega učiteljstva si prizadeva, da bi izpadla prireditev čim sijajnejše, kajti mi vemo, kaj pomeni sedemdeset let temelja ljudskega izobraževanja. Iz skromnih početkov se je šola razvila v ponosno petrazrednico z vsoprednico in predstavlja danes žarišče prosvetnega

dela v naši občini. K prireditvi je povabljen vse učiteljstvo, ki je v tej dobi službovalo na šoli. Med drugimi bo prišel naš najstarejši kulturni pionir šestinosedemdesetletni nadučitelj v pokoju gospod Barle, ki je deloval na šoli blizu tri desetletja, potem gospa Megušarjeva, ki je istotako trideset let orala ledino našega šolstva, gg. sreski poglavar, dva sreska šoska nadzornika, dr. Zupanič, vsi prejšnji tukajšnji gg. župniki in drugi. Ob 9. se bo vršil sprejem gostov pred šolo s šolsko mladino in pozdravnimi govori, na kar bo v cerkvi slovesna služba božja, po kateri bomo posetili grob pokojnega učitelja g. Megušarja, ki je delal in umrl v Podzemlju. Ob 12. bo skupni obed, popoldne ob 2. pa akademija na šolskem odru, po kateri bo prijateljska zabava. Želimo prirediteljem svečanosti kar najlepšega uspeha.

ŠKRILJE. Nekateri vaški fantje ne najdejo drugega posla, kakor da iščejo prepira, pa ne s sovrstniki, temveč z dekleti. Bilo je nekega poznopoletnega nedeljskega dne, ko gremo od naše proti svojim domovom. Prisostvovali smo na tej poti prizoru, za katerega je dobro, da ga opišemo ter prepustimo zgodovini. Iz začetnih besednih dvobojev — ne bomo jih popisovali — je nastal dejanski boj. Kreпки fantje proti nežnemu spolu, to je proti enemu samemu dekletu. Junaška borba za te fante, vredna, da dobè zlate hrabrostne svetinje poleg pohvale, ki so jo že dobili pri sodišču. Kakor so bili junaki pri breanju, tako so bili ponižni, pohlevni ter strahopetni pred sodnikom. Vrnili so se domov z denarnimi «nagradami» in z zaporno kaznijo. Napisali smo zgodbo za vzgled, kakšni ne smejo biti fantje.

RAJHENBURG. Prostovoljno gasilno društvo v Rajhenburgu obvešča tem potom vse zainteresirane, da je žrebanje efektne loterije preloženo na pozneje. Dan žrebanja bo v vsem časopisju objavljen pravočasno. To objavljamo za to, da ostanemo nepotrebna vprašanja na društvo.

TRBOVLJE. (Žalni dan za žrtvami, padlimi v svetovni vojni.) Udruženje vojnih invalidov v Trbovljah bo priredilo v nedeljo 23. t. m. žalni dan za padlimi in preminulimi tovariši. Udruženje je povabilo k sodelovanju trboveljska društva in javne korporacije, da se ta dan proslavi najslavesneje in primerno žrtvam velikega svetovnega pokola. Spored žalnega dne se bo pričel ob pol 10. uri dopoldne s pohodom od rudniške restavracije z godbo na čelu v Trbovlje, kjer se bo

«In kako?»

Tinica se je smejala in ni odgovorila ničesar, v Lomniku pa se je začelo dvigati nekaj mrkega. Kakor da je padlo iz zraka vanj, je začutil dvome in plaho nevero nad dekletovo minulostjo.

«Otroci in starci sploh nimajo minulosti.»

Skoro nevede je izrekel besede in Tini jih ni razumela, pa tudi ni premišljevala o njih. V njenih željah je vstalo življenje, pisan smeh in hrup, kjer se človek tesni ob človeku in je vendar skrit pred njim. In prav na tistem si je zaželela, da bi gospod prejenjal z razgovarjanjem in bi jo še enkrat povabil na veselico. Slovenci so tam, Francelj morda, boter Jože in drugi... Lomnik se je medtem počasi odmaknil od nje in je zaprosil otroško:

«Reci mi, ti! Hočeš?»

Tinica je pritrdila.

«Ali tikaš mnogo fantov?»

«Vsakega,» je odvrnilo dekle prešerno. In Lomnik se je zamislil:

«Čemu pa mene ne?»

«Saj bom.»

«Pa prej?»

«Z gospodi ni kar tako,» je pojasnila Tini v zadregi in se je ozrla v druga. Videl je njen verni pogled kakor smehljaj cvetlice v polju in je izgubljal moč in oblastvo. Po dolgem premolku je izjavil kakor iz omotice:

«Ne veš, kako te imam rad.»

Dekle je sprejelo besede kakor igračke. Zardelo je do vratu in si je položilo roki v naročje... Lomnik pa je bil tak, da ni mogel spoznatl samega sebe. Kakor uklenjen je bil od teh oči in od teh belih rok, od teh lahno

naznačenih grudi dekletovih, ki so vzkipevale in padale tako mirno in enakomerno, da ni bilo mogoče prav ničesar razbrati iz tega valovanja. In kakor je bil nadložen, so ga premagale vse slabosti zaljubljenih ljudi. Prej je iskal usten, zdaj pa se je komaj upal dotakniti njenih prstov... Slednjič se je predramil:

«Greš z menoj?»

«Grem,» je pritrdila Tini veselo.

«In me boš tikala?»

«Bom.»

Prišel jo je nase in jo je poljubljal, da so jo bolele ustnice.

XIV.

Veselica je potekla brez posebnega hrupa. Tini je pričakovala nečesa nenavadnega in je bila razočarana. Posamezne točke sporeda so potekale kakor po vrvi: Govori, mala predstavica, in zopet govori in modrovanje. Šele ko so naznačili udarci kladiva smrt starega leta, je nastopila živahnost in veselost. Ljudje so si začeli voščiti srečo, vse je mrgolelo sem ter tja in se je trlo po tesnih prostorih. V tisti gneči je opazila Tinica Vrtnikove.

«Francelj!»

Fant se je okrenil in je ni spoznal, ona pa mu je skušala pomagati z nagajivostjo.

«Ali si čisto pozabil na Tinico?»

Tedaj je vzkipelo začudenje in veselje, vprašanje in pripovedovanje vse navprek. Sramežljivost, ki je prvi hip motila oba, se je polagoma umaknila topli presrčnosti. Nena doma pa se je ozrl Francelj preko sestrčne in je vprašal nekam mrko:

v župni cerkvi brala maša zadušnica za trboveljske občane, padle in preminule v svetovni vojni. Po maši bodo slavnostni govori; med drugimi bo govoril centralni tajnik Zveze slovenskih vojakov iz Ljubljane, bivši vojni kurat g. Bonač. Med govori se bo vršilo pred spomenikom darovanje prispevkov za siromašne, v pomanjkanju živeče vojne vdove in sirote, na kar se bo poklonilo občinstvo pred spomenikom spominu padlih občanov. Popoldne ob 15. uri koncert delavske godbe na trgu pred spomenikom; ob 16. uri bo priredil ljubljanski dramski odsek UVI v dvorani Društvenega doma pretresljivo vojno žaloigro «Mrak» (4 dejanja), katere čisti dobiček je istotako namenjen v podporne svrhe vojnih žrtev. Trboveljčani se vljudo vabijo, da s sodelovanjem pripomorejo do čim dostojnejše proslave tega žalnega dne; naj ne odklonijo cvetk in spominskih znakov, ki se bodo ta dan prodajali po ulicah, ter naj s svojo dobrosrčnostjo pripomorejo do čim večjega moralnega in gmojnega uspeha v prid vojnih žrtev.

ŠOŠTANJ. (Smrtna kosa.) Umrli je šolski upravitelj v pokoju g. Jakob Vrečko iz Šoštanja. Pokojnik je bil kremenit narodnjak. Vsi njegovi učenci ga bodo ohranili v najlepšem spominu kot vzornega vzgojitelja. Z njim izgubimo tudi zvestega somišljenika. Blag mu spomin!

SV. LOVRENC POD PROŽINOM. (Smrtna kosa.) V javni bolnici v Celju je umrl 16. t. m. 29letni Andrej Plank od Sv. Lovrenca pod Prožinom. Dne 11. t. m. so ga neznani fantje napadli in ga hudo obdelali z nožem. Težko poškodovan je ležal tri dni na prostem, kjer so ga našli 14. t. m. Prepeljan je bil v bolnico, kjer je podlegel poškodbam. Blag mu spomin!

SREDIŠČE OB DRAVI. (Smrtna kosa.) Te dni je pri nas nenadoma umrl kovaški mojster in posestnik g. Jože Veselko, star 43 let. Bil je prvoborilec obrtniškega gibanja, načelnik tukajšnje Obrtne zadruge, občinski odbornik, tajnik krajevne organizacije SDS in sploh agilen javen delavec. Njegov pogreb je pokazal, da je užival pokojnik veliko spoštovanje med svojimi znanci. Blag mu spomin, njegovi težko prizadeti rodbini pa naše iskreno sožalje.

MALA NEDELJA. Narodno-kulturno društvo je priredilo v nedeljo 16. t. m. filmsko predavanje «Luč Orijenta». Zanimivo predavanje in krassen film bi zaslužila več pozornosti občinstva. Za ne-

deljo 6. novembra se pripravlja narodna igra s petjem «Rokovnjači». Po igri prosta zabava s plesom. Že sedaj se opozarjajo vsi na obisk te krasne igre.

GOSPODARSTVO

Kmetijski pouk

ZREDČENJE IN GNOJENJE SADNIH VRTOV.

Sadjarstvo bi nam lahko prinašalo veliko lepše dohodke, ako bi imeli dobro oskrbovane sadne vrtove. Sadno drevje daje namreč le tam bogate in bolj redne pridelke, kjer ima vse potrebne pogoje za svojo rodovitost. Teh pa pri nas večinoma manjka in zato so pri nas dobre sadne letine tako redke. Lahko trdim da je vse naše gospodarstvo po sadnih vrtovih polovičarsko, ker storimo veliko premalo ali pa tudi nič, da bi nam drevje bolj rodilo. Po raznih krajih je drevje zanemarjeno kakor na gmajni. Našemu sadnemu drevju manjka gnoj in drugih ugodnosti. Okrog kmetijskih domov je drevje tako gosto, da se med seboj stiska in zajeda. Pri tej gnječi in pomanjkanju živeža ni mogoča dobra rodovitost. Prvo, kar moramo po teh vrtovih storiti, je to, da pregosto drevje zredčimo. Sadno drevo potrebuje prostora, zraka in svetlobe. Zredčeno drevje bo lažje rastle in rodilo in se bo tudi boleznim bolj upiralo. Preglejte sedaj na jesen svoje sadne vrtove! Starikavo, ostarelo drevje, ki dela napotje, naj se odstrani. Zredčiti je pa tudi pregoste vrhove ali krone, da moreta zrak in sonce blizu. Pri tej priliki je odžagati tudi vse suhe veje.

V drugo je pa treba, da sadnemu drevju tudi gnojimo. Sadno drevje, ki naj redno in dobro rodi in daje lepo sadje, potrebuje ravno tako živeža kakor vse druge rastline po njivah in drugih zemljiščih. Le redno in dobro gnojeno sadni vrtovi nam obetajo lepe dohodke. To so po naprednih deželah že davno spoznali. Sadno drevje je hvaležno za vsakršen gnoj, naj bo hlevski ali pa umetni. Pred vsem je važen seveda hlevski gnoj, ki ga raztrosimo sedaj jeseni, v zgodnji spomladi pa pograbimo. Izvrstno učinkuje tudi gnojica, s katero zalivamo naše sadne vrtove. Z enim in drugim gnojenjem pomagamo

obenem tudi travi. Izvrsten je nadalje kompost, če bi ga imeli. Enkrat moramo priti tudi pri nas do tega gnojila in sicer na splošno. Najcenejši gnoj je in izvrstno deluje. Dobro nam služijo pa tudi razna umetna gnojila. Sedaj jeseni kaže trošiti po sadnih vrtovih Tomasovo žlindro in kalijevo sol. S Tomasovo žlindro dajemo tudi apno, ki je sadnemu drevju zelo potrebno. V prvi spomladi pa kaže po teh vrtovih potrositi še apneni dušik, da dobi drevje potrebno moč za boljšo rast in rodovitost.

NOVO UMETNO GNOJILO IN NJEGA VREDNOST.

Pri umetnih gnojilih se mnogo greši, to pa zaradi tega, ker jih ne znamo pravilno rabiti in mešati. Sama na sebi so umetna gnojila dobra in če odgovarjajo napovedani vsebini hranilnih snovi, so tudi vredna svoje cene. Gode se pa z njimi razne nepravilnosti in napake. Največ grešimo sami, ker jih rabimo kakor bi jih sploh ne smeli. Naši kmetovalci so glede umetnih gnojil še zmeraj na nejasnem. Oni ne poznajo sestave gnojil niti tozadevnih potreb naših različnih rastlin. In tako se dogaja, da rabimo malo premalo tega ali onega gnojila ali pa da rabimo samo end gnojilo namesto dveh ali treh. Vsem tem nepravilnostim, ki jih delamo, je v očeh gospodarjev krivo koncem koncev vedno le umetno gnojilo in ljudje zgubijo nazadnje veselje in zaupanje do takih gnojil.

Da bi se našim gospodarjem ves položaj z umetnimi gnojili olajšal, se je v zadnjem času odločila tvornica v Rušah sestaviti umetno gnojilo, ki vsebuje vse tri najvažnejše redilne snovi in ki naj bi bilo tako porabno za raznovrstne kmetijske rastline, kakor je hlevski gnoj. To splošno porabno mešano gnojilo se imenuje «nitrofoskal». Vsebuje vse tri redilne snovi in sicer 8 odstotkov kalija, 4 odstotke dušika in 8 odstotkov fosforove kisline. V 100 kg nitrofoskala se nahaja torej 8 kg kalija, 4 kg dušika in 8 kg fosforove kisline. Kakor je hlevski gnoj pripraven za gnojenje njivskim rastlinam, travnikom, vinogradom, hmeljnikom itd. tako se danes priporoča nitrofoskal za gnojenje vsem tem kulturam. To sredstvo izdeluje tvornica s pomočjo mešanja nekaterih umetnih gnojil, tako da ne trpi pri tem nobena redilna snov glede svojih lastnosti in vrednosti. Ako se bo to mešano gnojilo dobro

«Kdo pa je to?»

Tinica se je okrenila in videla, kako pazijo nanjo Lomnikove prežeče oči. Začutila je utesnjenost in bojazen in ni hotela odgovoriti.

«Tini.»

Bratranec jo je prijel za roko in jo je odvedel na prosto. Zunaj je bilo temno kakor v rogu.

«Tini.»

Bratrančev glas je bil tresoč, nekaj raskavega je zvenelo iz njega. Tinica se je privila k drugu in je zaihtela. Mraz ji je prešinil ude, da so bili kakor oledeneli, v srcu pa je plkala žalost in bol. Za trenutek jo je popolnoma popustila moč in razsodnost. Vse ji je odpovedalo in zavedala se je življenja samo še kakor v morečem snu. In zazdelo se ji je, da ne živi res ona, ampak nekaj čisto drugega, ki je prišlo iz minule nekdanjosti in jo je izpodrinilo in pregnalo, da ji je ostala sama glava. In še ta je čisto majčkена, neznačajna in vroča kakor žerjavica.

Hotela je povedati občutke, toda misli so bile pretope in tudi izrazov ni mogla najti zanje. Zato je samo vzdihnila:

«Umrli bi.»

Fant je čutil drhtenje njenega telesa in tople solze na svojih rokah, pa ni mogel drugega kakor:

«Tini!»

Tako jo je držal objeto in sama žalost je bila v njem.

«Saj si naša, Tini,» ji je hotel povedati v tolažbo, toda misel je zastala in ni mogla preiti v besedo

(Konec prihodnjic.)

Soteščan:

Tajnosti grajskega stolpa

(Povest iz davnih časov.)

(Dalje.)

«Tvoje pomoči ne potrebujem, nikar me ne izzivaj.»

«Breme, katero vam je oče naložil, je pretežko za vaše nežne rame. Pustite, naj vam ga olajšam.»

«Odklanjam,» mu je pokazala vrata.

«Blizu je dan, ko boste obžalovali svojo trmoglavost. Ne mislite, da sem le navaden zdravnik ali potnik.»

«Vem, da si vohun — zver v ovčji obleki, ki se plazi od kraja do kraja in išče, koga bi požrla. Nagrada je razpisana za tvojo glavo; težka bo roka pravice, kadar te bo zgrabila.»

Mladenka je umolknila, sama se je ustrašila svoje drznosti, s katero je izgovorila te besede. Plaho je gledala neznanca, kako je ozelenel zaradi njene obdolžitve.

«Ali naj pokličem viteza, da me zapre?» je kljubovalno omenil.

«Pokličite ga v svojo lastno škodo!»

«Pa tudi v tvojo škodo in v nesrečo tvojega očeta...»

«Zakaj?» Oizela si je pokrila obraz ter je omahnila na stol, precej časa je trajalo, preden je mogla govoriti.

«Trdo ste se izrazili, milostiva,» ji je pomagal iz zadrege. «Vedite pa, da je od moje prostosti odvisna usoda vašega očeta. Moje besede naj vam veljajo za svarilo.»

«Ne govori mi o očetu kot o hudodelcu,» mu je odločno zabranila.

«Saj je morilec,» se je ponovno raztogotil.

«Obrekljivec,» se je razvnela vzlic resnici, katero je čutila v svojem srcu.

«Nikar se ne razburjajte; kar je oče priznal, hči ne more utajiti.»

«Lažnik! Baron Otmar se ne spušča v pogovor z vsakim potepuhom.»

«In vendar se je ponižal. Priznal je krivično obsodbo, uboj in smrt nedolžnega tujca na vešalih.»

«Ni mogoče!» Kakor nož je zadelo očetovo priznanje.

«Tako mi je povedal in zato je potrebno, da me poslušate zavoljo očeta...»

«Govori, nesrečnik,» je sklonila glavo na prsi.

«Poslala me je usoda, toda nikakih posledic ne bom izvajal nad vami in nad očetom, dokler bo držal besedo. Od vas ne zahtevam drugega, kot molčanje — pogoji, od katerih sta odvisna čast in življenje vašega očeta.»

Gračakinja je prikimala izkušnjava, ki ji je mamljivo šušljala na uho. Zamahnila je z roko proti vratom v znamenje, naj se odstrani iz sobe. Poslušno se je dvignil in odšel po mračnem hodniku.

8.

Kratki so dnevi v veselju, a neskončno dolgi se dozdevajo človeku v trpljenju in nestrpnem pričakovanju. Tukaj se vlečejo minute kot dolge ure ter se s kljubovalno počasnostjo izlivajo v dan, dočim se radost zavrti kot lahkoživka in zbeži s porogljivim nasmeškom.

obneslo, bo za naše kmetije veliko dobrega doseženo, kajti našim preprostim gospodarjem bo veliko lažje gnojiti s tako mešanim gnojilom kakor pa z različnimi gnojili, ki jih je treba po količini in kakovosti šele doma sestavljati. Sicer pa svetujem tudi pri tem mešanem gnojilu, da delamo najprej poizkuse, kajti le s poizkusi pridemo tako daleč, da spoznamo resnično vrednost tega gnojila za posamezne sadeže. Nitrofoskal ima kmetijska družba v zalogi.

Poučen izlet štajerskih živinorejcev v Avstrijo

«Hvala Bogu, led je prebit!» lahko zakličemo kmetijski strokovnjaki v mariborski oblasti. Popolno mrtvilo zadnjih let je minulo in z veseljem opazamo prve utrinke novega življenja na polju pospeševanja kmetijstva.

Eden teh prvih svetlih žarkov je bila poučna ekskurzija živinorejcev iz našega marijadvorskega pasemskega okoliša na Gornje Štajersko. V naslednjih vrsticah hočemo na kratko opisati potek tega uspelega izleta. V podrobnosti in strokovna razmotrivanja se nočem spuščati, ker v to ni prostora. Saj tudi pisani sestavek ne more nadomeščati živih vtisov lastnega doživljanja.

Pred nekaj dnevi, t. j. 28. septembra t. l. smo se zbrali na glavnem kolodvoru v Mariboru. Bilo nas je 48, dobra polovica iz sodnega okraja Maribor, ostali pa od vseh vetrov, kjer gojimo naše domačegrudne belke. Izlet sta vodila oblastni kmetijski referent inž. Josip Zidanšek in strokovni referent za živinorejo Martin Zupanc; v imenu oblastnega odbora se je udeležil izleta kmetijski referent Alojzij Zupanič; za mariborski okrajni zastop pa Srečko Robič in ravnatelj Alfred Hirschmugel.

V Gradcu se nam je pridružil dvorni svetnik Raidel, šef štajerskega deželne živinorejskega urada. V Brucku nas je pričakal sadjarski nadzornik Loh, starejši gospod, ki z mladostnim optimizmom in navdušenjem vodi gornještajerske kmetovalce. Ves prvi dan je bil za nami.

Ta dan je bil namenjen ogledu kmetijskih zanimivosti v okolici Kapfenberga. Videli smo veliko novo mlekarino, last kmetijsko-gozdarske zadruge «Landforst», ki predela dnevno 12.000 do 15.000 litrov mleka in oddaja poleg svežega

mleka, jogurt, tilsitski in mehki sir ter maslo. Značilno je, da je celo veliko podjetje brez podpor in brez dolgov ustvarila le zavednost kmetovalcev samih, ki je tukaj tako velika, da oddajajo 95 odstotkov vsega razpoložljivega mleka v okraju mlekarini kljub temu, da bi marsikateri kmetovalec dosegel za sveže mleko boljše cene, če bi ga oddajal neposredno konzumentu.

V Hafendorfu pri Kapfenbergu je začela letos obratovati nova sirarna kot podružnica mlekarne. Ta sirarna je zares krasno urejena. Izdeluje iz polnomastnega mleka najzanesljivejših članov 70 do 1000 kg težke sire po ementalnem načinu. Vsak dan napravijo 3 do 4 sire iz 3000 do 4000 litrov mleka. Sirarna z opremo vred stane 180.000 šilingov, to je okrog poldrug milijon dinarjev. Vse to so ustvarili kmetje iz lastne moči. Po obedu smo poskušali prvi sir, ki prav sedaj dozoreva. Je res dober in se prav nič ne razlikuje od pravega ementalca.

V Hafendorfu smo si še ogledali vzorno vele kmetijo kmetijskega svetnika Kraftha, ki ima okrog 40 krav s povprečno letno mlečnostjo okoli 4000 litrov. Ta, po naših pojmih, naravnost bahaško urejena kmetija, se vodi strogo po načelih dobičkanosti. Najbolj zanimivo pa je dejstvo, da so na isti površini tekom par let število krav podvojili in istočasno njihovo mlečnost dvignili od 3000 do 4000 litrov letne molže. Vse to so dosegli z boljšim ravnanjem z gnojem in zlasti z gnojico.

Na Štajerskem polagajo zadnje čase splošno veliko paznje na dobro gospodarstvo z domačim gnojem in gnojico, ker so spoznali, da je tu jedro za napredek in izboljšanje kmetovanja ob sigurni dobičkanosti. Gnojica se zbira v velikih, skrbno zaprtih, neprodornih gnojničnih jamah, odkoder se skozi celo omrežje v zemlji zakopanih kovinastih cevi po lastni teži ali s pomočjo pump razpelje naokoli po posestvu po načinu kakor vodovod po mestih. Na primernih točkah so hidranti, kjer se pri gnojenju pritrdijo cevi podobne onim, katere imajo gasilna društva. Tako se lahko vsa površina z gnojico hitro in enakomerno poškopri.

Pri ogledu pašnikov in travnikov, na obliki živine in mlečnosti smo videli na lastne oči ogromni napredek gnojničnih gospodarstev napram okoliškim zaostalim, katerih je tudi še dosti.

Stroški take napeljave so znatni; zato pa nudi deželna vlada kmetovalcem brezobrestna posojila. Po posebnih specialistih od deželnega stavbnega urada se napravi na licu mesta brezplačno podrobni načrt. Potrebni kapital za dajanje posojil si je dežela dobila z najetjem dolarskega posojila.

Ta dan smo videli še vzorno rejno nemške požlahtnjene svinje, ki ima krasen material. Svinje nemške plemenite pasme, katere smo pozneje videli, pa niso na višku in zaostajajo za našim boljšim domačim materialom. Visoka lega Gornje Štajerske svinjereji ni ugodna. Poleg tega pa zapadajo tamkajšnji Nemci pri svinjereji usodni napaki, da pričakujejo vse dobro od pasme. Kamor smo prišli, skoro povsod smo našli v najneugodnejših goratih legah nemško plemenito svinjo (s stoječimi uhlji), ki je občutljiva kakor angleška. Zaradi tega je tudi opešala. Gornještajerc je kot svinjerec na las podoben našemu kmetu kot govedorejcu, ki pričakuje ves napredek le od uvoza tujih pasem, noče pa videti lastnega slabega gospodarstva. Videli smo tudi zanimive poizkuse s pitanjem volov brez močnih krmil, zgolj na bujni paši. Poizkusi, ki še niso končani, obetajo dober uspeh.

Drugi dan in vse naslednje dni smo si ogledali znameniti marijadvorski pasemski okoliš Neumarkta. Spremljali so nas že prej omenjeni izredno ljubeznivi gospodje dvorni svetnik Raidele, nadalje domači živinozdravnik v Neumarktu g. Trost, in deloma živinorejski nadzornik g. inž. Flöck. Vsem tem gospodom bodi tudi na tem mestu izrečena najlepša zahvala.

V četrtek dopoldne je bil v Neumarktu nam na ljubo prirejen plemenski sejem. Tam nas je pozdravil namestnik deželnega glavarja g. Riegler.

Živine je bilo mnogo, preko 100 komadov, skoro samih prvovrstnih živali z dokazom mlečnosti, ki se giblje (brez močnih krmil) okoli 3000 litrov na leto. Največ je bilo telic in mladih bikov. Mariborski okrajni zastop je kupil osem prvovrstnih bikov regeneratorev; razni privatniki iz mariborskega okraja pa dva bika in devet telic na lastne stroške, kar je spričo visokih rejskih cen, okoli dva šilinga (16 Din) za kilogram, lep dokaz rejske zavednosti teh kmetovalcev.

Ob tej priliki moramo častno omeniti osebo Srečka Robiča, župana v Limbušu pri Mari-

Tisti dan po razgovoru z graščakinjo je bil Indijcu kot polovica večnosti. Venomer ga je begala skrb, kako bo njegova bolnica izvajala obljubo in kdaj se bo odpravila po kakem tajnem hodniku do očetovega skrivališča. Bal se je spremembe njenega mišljenja, vedoč, da ji ne more škodovati, dokler jo čuva čudodelni prstan — dragocenost iz solnčnega kraljestva. In do tedaj tudi ne sme izvesti maščevanja, ker bi zadelo le očeta, ne pa sokrivko njegovega zločina.

Neprestano je tuhtal in razmišljal, kako bi pripravil dekleta do prostovoljne izročitve čarodejne umetnine. Noben načrt se mu ni zdel izvedljiv, na vsak način pa je hotel priti do zaklada, do katerega ima podedovano pravico. Ni mu kazalo drugega kakor čakati priložnosti — srečnega trenutka, kakršnih je šlo že mnogo njegovo življenje.

Splazil se je ob prvem večernem mraku na hodnik pred graščakovo celico in počenil v zidno dolbino. Tukaj se je namenil zalesti mladenko na poti do zločinskega samotarja. Kmalu je začul neko sumljivo praskanje; na zidu se je zamajala platnena slika, izpod katere je stopila Gizela s polno košaro živil. Nezaupljivo se je ozirala okrog sebe, na kar je potrkala na vrata.

Zaškrpali so zapahi in ključavnice, toda med škrtanjem ni bilo čuti običajnega dovoljenja za vstop v skrivališče. Izostala so tudi navadna vprašanja, na katera je morala hči odgovoriti, preden je vstopila k očetu. Z nemirno roko je odprla vrata in zagledala starca, zleknjenega na postelji. Na glas se je začudila, zakaj ni ga še videla počivati, odkar

se ukvarja s prepovedanim zlatarstvom. Tudi ognja ni bilo v topilni peči in na mizi so stale prazne steklenice. Vse je kazalo, da je oče opustil nespametne nazore.

Vsa srečna je planila k postelji ter mu poljubila roko. «Ali sanjam ali je resnica?» se ga je oklenila. «Vendar si spoznal svojo zmožnost ter se je hočeš otresti.»

«Kam meri tvoje namigavanje? Ne razumem te, Gizela.»

«I no, da si opustil iskanje kamna modrosti. Dosedanji neuspehi so te privedli do spoznanja.»

«Nič nisem opustil in zanemaril. Povsem drugačni vzroki so, zaradi katerih sem prekinil opravilo. Tudi jaz sem mislil, da si se mi izneverila, ker si tako dolgo izostala.»

«Saj veš, da sem nevarno obolela.»

«Vem in rad bi te obiskal, ako bi me ne zadrževalo to zidovje.»

«V grob te bo spravila ta nesrečna ječa, reši se je, dokler je čas!»

«Oh, ta neznosna samota! Vse življenje sem užival zlato prostost, a zdaj sem jo zapravil.»

«Reši se tega suženjstva!»

«Ali si ob pamet?» jo je blazno pogledal. «Strašne so posledice tvoje bolezni.»

«Moj jasni razum mi pravi, da smo zajeti v take mreže, iz katerih nas nihče na svetu ne more več rešiti.»

«Gizela, prazne domišljije! Razmere se vendar niso spremenile...»

«Pa še kako so se predrugačile! Popolnoma smo ograjeni, tako da se komaj gibljemo v tej ožini.»

«Govori, kaj se je zgodilo! Ali ni pogreb umorjenca izbrisal za mano vsako sled življenja? Morda pa je škof zopet kaj novega ukrenil?»

«Nekdo drugi se je oglašil na Orlovju. S prvim svitom današnjega dneva so prispeli odposlanci, namenjeni h knezu na Ostrožje. Njih poveljnik vitez Jelovčan me je pozval na razgovor.»

«K meni naj bi bil prišel», je Otmar pozabil na svoje jetništvo.

«Vest o tvoji smrti se je raznesla po vsej deželi.»

«Seveda, seveda», se je popraskal za ušesi. «Torej vitez te je povabil? Važno je moralo biti poročilo.»

Mladenko je obljela rdečica. «Šla sva v dvorano», je nadaljevala, da pokrije zadrego, «kjer me je opozoril na ogleduha, ki potujeta, oblečena kot postopača, po tajnem naročilu. Rekel mi je, da je njuna izsleditev neobhodno potrebna.»

«Verjamem, Gizela. Vidiš, kako pravična je bila obsodba, s katero sem se iznebil nadležnika, ki me je hotel podkupiti. Sam knez bo pohvalil mojo previdnost ter me bo branil pred škofom in pred njegovim oblastvom.»

Daleč je segala graščakova želja po svobodi — dokaz, da se je naveličal vlažnega skrivališča. Na istem temelju so slonele tudi hčerine nade, a dogodki zadnjega dneva so ji podrli vse zaupanje. Dolgo je premišljala, kako bi odvalila najtežji kamen, ki ji je ležal na srcu.

(Dalje prih.)

boru in živinorejskega referenta pri mariborskem okrajnem zastopu. Bil je započetak celotne ekskurzije; vsi ga poznamo kot dolgoletnega nesebičnega javnega delavca na živinorejskem polju, ki služi svojem okraju ne le s svojim strokovnim znanjem, ampak tudi s svojim neumornim delom.

Popoldne smo videli lepo kmetijo preprostega kmetovalca v okolici Neumarkta, kjer so nam strokovnjaki predvajali način na Štajerskem uvedenega izvajanja mlečne kontrole in «nabor» živali za rodovnik.

Ob tej priliki nekaj besed o organizaciji živinorejske službe na avstrijskem Štajerskem. Dežela je po govejih pasmah razdeljena v šest nadzorniških okolišev brez ozira na politične meje okrajev. V vsakem okolišu deluje po en živinorejski inšpektor, ki ima svoj sedež na primerni prometni točki. Polovica teh inšpektorjev je absolviranih agronomov, polovica pa veterinarjev. Slednji seveda ne smejo izvajati živinozdravniške prakse. Vsi so skoro dnevno med narodom, za kar se odškodujejo mesečno po predloženem potnem računu. Na čelu teh šestih inšpektorjev je šef, dvorni svetnik Raidel, ki ima svoj urad (Landestierzuchtamt) v Gradcu.

Zvečer je priredila Zveza marijadvorskijh rejiskih združenj v Neumarktu nam na čast velik banket, kjer smo bili pozdravljeni od zastopnikov rejcev, deželne vlade štajerske, okrajnega zastopa in občine Neumarkt.

Odgovorili so od naše strani g. oblastni odbornik Zupanič, nadalje inž. Zidanšek in referent Zupanc ter končno bivši minister Roškar.

V petek smo videli dopoldne troje, popoldne pa dvoje krasnih gospodarstev, med njimi tudi posestvo vicekanclerja Hartleba, kjer nam je bilo postreženo z mlekom in domačim rženim kruhom, ter posestvo kmetijskega svetnika Zedlacherja, najstarejšega in najznamenitejšega rejca marijadvorcev, kjer smo bili istotako ljubazno sprejeti. Ta kmečki dvor se smatra za pravo domovino marijadvorske pasme. Dokazano je namreč, da so Zedlacherjevi predniki že pred 600 leti gojili to govedo.

V soboto smo napravili izlet v St. Lambrecht, kjer smo si ogledali stari impozantni samostan Benediktincev; tu je sedaj pripor naš domačin iz okolice Maribora. Vodili so nas tudi po obširnih posestvih, hlevih in napravah, ki so last samostana. Končno smo še obiskali visokogorsko vas Lassnitz.

Nekaj se moram omeniti, kar bo zanimalo naše veterinarje, pa tudi živinorejce. Leta 1923. so na Štajerskem na zelo številnem materialu preiskavali jetičnost govedi raznih pasem. Našlo se je tuberkuloznih 65 odstotkov montafoncev, 40 odstotkov simentalcev, 12 odstotkov pomurcev, 6 odstotkov pingavcev in nič marijadvorcev. Od 600 marijadvorskijh govedi je bila samo ena krava sumljiva, ki pa je imela nekaj simodolske krvi. Tem številkam, mislim, ni treba komentarja!

V nedeljo 2. t. m. zarano so se izletniki preko Celovca vrnili, polni novih vtisov in lepih načrtov za povzdigo domačega gospodarstva do one višine, ki smo jo videli pri Gornještajercih. Res so splošne gospodarske razmere tam mnogo ugodnejše za hitri razvoj in intenziviranje kmetijstva kakor pri nas; zato tudi ne gre, da bi vse slepo posnemali, kar smo tam videli. Vendar je lahko vsakdo mnogo opazil, kar bo doma koristno izbral.

Zato gre največja hvala uvidevnosti oblastnega odbora in mariborskega okrajnega zastopa, ki sta to lepo akcijo omogočila. Upajmo, da bo naš oblastni odbor prihodnje leto priredil slično ekskurzijo za rejce iz drugih pasemskih okolišev, ki se topot niso mogli upoštevati.

Inž. agr. B. Wenko.

Razstava sadja in cvetic v Laškem

Naše prijazno mesto je bilo v nedeljo in ponedeljek 9. in 10. t. m. središče gospodarskega zanimanja vseh okoliških kmetovalcev, a tudi meščanov sadjarjev in ljubiteljev vrtnarstva.

Vršila se je v šoli razstava podružnice Sadjarskega in vrtnarskega društva. Veliko je bilo naše iznenadenje ob prvem pogledu na krasno, nepričakovano dobro uspelo in okusno prirejeno razstavo. Slišati je bilo celo glasove, da je bila prireditev lepša kakor v Ljubljani.

Posetili so nas mnogi gostje iz bližnje in daljne okolice ter celo iz Zagreba. Škoda samo, da nismo bolje obvestili naših dragih gostov, velikih prijateljev in pravih poznavalcev izrednih prirodnih krasot mesta Laškega, naših stalnih kopališčnih obiskovalcev Zagrebčanov. Gotovo bi bil obisk in s tem gnotni uspeh razstave še mnogo lepši.

Sadje vseh vrst je bilo razstavljeno v dveh velikih šolskih sobah in na hodnikih. Vsakdo je obstal presenečen ob nenavadnem pogledu na vso to krasoto belo pogrnenih miz, pestro sliko zlatorumenih in rdečezarečih jabolk na lepo razvrščenih krožnikih. Vmes pa povsod snežnobelo okrašeni lončki najraznovrstnejšega zelenja in cvetja. V vseh kotičkih in na podstavkih so bile izbrane skupine domačih in tujih cvetic. Ni nam nudila torej prireditev samo gospodarskega dobika, ampak tudi umetniški užitek. Razen sadja in vrtnih pridelkov je bilo razstavljeno tudi sadjarsko orodje, razno sadjarsko in vrtnarsko štivo, ameriški zaboji za odpošiljanje sadja in drugo.

Mnogi razstavljalci niso mogli verjeti, da je razloženo sadje njihovo blago. Nepristranska komisija, obstoječa iz gg. Levstika, Vardjana in Werniga, pa je ugotovila, da je kakovost sadja izredno lepa. Gospod Levstik je priznal, da sam v svojem življenju še ni videl tako lepih jabolk vrste «Car Aleksander» kakor tokrat v Laškem. Uvaževanja vreden migljaj, da bi se v laškem okraju zelo izplačalo sadjarstvo, ki je poleg živinoreje najdobitkosnejša kmetijska panoga. S prvo odliko se je ocenilo sadje naslednjih posestnikov: Cepuš Alojzij (Gabrno), Deželak Janez (Radoplj), Žveplan Martin (Lažišče), Riček Franc (Trojno), Kočič Luka (Strmica), Henke Franc (Laško), Zikovšek M. (Zikovca), Gobec Fran (Tremenje), Vosina Karel (Strmica), K. Herman (Laško). Prvo priznanje za razstavljene konzerve pa je prejela ga. dr. Roševa.

S to prvo prireditvijo je prebit led za nadaljnje uspešno, v gospodarskem oziru tako potrebno delo za povzdigo sadjarstva v laškem okolišu. Razstava je dala vsem sadjarjem veliko pobudo in je vzbudila njihov ponos. Prepričala pa je tudi nesadjarje meščane, kako plemenito in nesebično je stremenje Sadjarskega in vrtnarskega društva. Dočim je imela ta prireditev predvsem propagandni namen, bo imela prihodnja razstava v prvi vrsti trgovski značaj.

Največje zasluge za lep uspeh razstave imajo: g. Korošec, neumorni tajnik podružnice; g. Pirnat, izredno idealen mož, predsednik podružnice; g. Kislinger, šolski upravitelj, ki je z vso vnemo in požrtvovalnostjo podpiral prireditev; vse ostalo učiteljstvo, ki je sodelovalo z vnemo; g. Levstik, naš zaslužni in nenadomestljivi sadjarski strokovnjak; g. Bobek, mestni vrtnar, ki je z okusnim okrašenjem pripomogel do takega razkošja razstave, in načelnik okr. zastopa g. dr. Godnič, ki je z lepo denarno podporo pomagal prireditvi.

Vsem obiskovalcem prireditve izrekamo najlepšo zahvalo za obisk, podružnici Sadjarskega in vrtnarskega društva pa želimo, da bi s pomočjo domačih činiteljev v resnici dosegla svoj nesebični in vzvišeni gospodarski in kulturni cilj.

F. W.

Tedenski tržni pregled

ŽITO. Vesti o dobri žitni letini pritiskajo na cene. Povpraševanje po blagu je po vseh svetovnih tržiščih bolj majhno. Pri nas je kupčija zelo mrtva. Za inozemstvo so naše žitne cene previsoke, zato je žitni izvoz neznačen. Na ljubljanski blagovni borzi so bile 18. t. m. za blago postavljeno v Ljubljano naslednje cene (za 100 kg na debelo): pšenica: baška 337.50 do 342.50 Din, slavonska 332.50 do 335 Din; turšica: baška 230 do 245 Din; moka «0» 480 Din. Na-

dalje so se v Ljubljani trgovali: oves po 235 Din, domača rž po 325 Din, prosa po 200 do 250 Din, ajda po 250 do 275 Din. Ajde se je v Sloveniji pridelalo letos po dolgem času prav mnogo.

ŽIVINA. V cenah živini ni sprememb tako v Sloveniji kakor ostalih pokrajinah države. Zadnji zagrebški sejem je zabeležil skoro popolnoma nespremenjene cene. Cene mesu v Ljubljani se gibljejo za 1 kg: govedina 9 do 19 Din, teletina 20 do 22.50 Din, svinjina 20 do 25 Din (v Mariboru do 30 Din za najboljše blago), kostrunje meso 13 do 14 Din, kozličevina 20 Din, mast 26 do 28 Din.

KRMA. Cene v Ljubljani in Mariboru so se gibale za seno med 60 do 80 Din po kakovosti, za slamo pa po 35 do 50 Din za 100 kg.

KROMPIR ima zaradi dobre letine v Sloveniji precej slabe cene. V Mariboru se trguje po 0.75 do 2 Din za 1 kg. Cene krompirju so v zadnjem času malo popustile.

JAJCA. Blaga ne prihaja preveč na tržišča. Cene v Ljubljani po 1.50 do 1.75 Din komad na drobno. Na deželi so nakupne cene malo nižje.

HMEJ. Kljub dvigu cen na inozemskih tržiščih se v Savinjski dolini kupčijski položaj še ni znatno izboljšal zaradi izvensavinjskih novih hmeljarjev, ki kvarijo cene s tem, da v svoji nevednosti nadležno vsiljujejo kupcu svoje blago. Staro pravilo pa je, da kupec nikdar ne plača dobro blaga, ki mu ga imetnik vsiljuje. Cene se v Savinjski dolini gibljejo med 40 in 55 Din za 1 kg. Mnogo blaga pa dobe kupci zaradi nevednosti novih hmeljarjev tudi po nižjih cenah. V inozemstvu se plačuje hmelj po 70 do 84 Din za 1 kg. Obetajo nam, da se bodo kupčija in hmeljske cene izboljšale tudi v Savinjski dolini.

Cene tujemu denarju

Na zagrebški borzi se je dobilo zadnje dni v valutah:

1 ameriški dolar za 56.30 do 56.40 Din;
100 italijanskih lir za 306.50 do 308.50 Din;
dne 18. t. m. pa v devizah:
1 avstrijski šiling za 8 do 8.03 Din;
1 nemška marka za 13.54 do 13.57 Din;
100 italijanskih lir za 309.87 do 311.87 Din;
1 dolar za 56.64 do 56.84 Din;
100 francoskih frankov za 222 do 224 Din;
100 češkoslovaških kron za 167.99 do 168.79 dinarja.

Sejmi

- 21. oktobra: Sevnica, Cerklje pri Kranju, Bloke, Žubna, Ziri, Dolosko pri Ljubljani, Lesce (samo za živino), Celje, Mala Nedelja-Bučkovec (samo za živino), Crna, Podčetrtek, Sv. Peter pod Svetimi gorami.
- 24. oktobra: Krško, Dolnji Logatec, Ribnica (okraj Prevalje), Velenje.
- 25. oktobra: Lemberg.
- 26. oktobra: Videm (okraj Brežice; samo za živino).
- 27. oktobra: Vesela Gora.
- 28. oktobra: Mokronog, Lož, Žužemberk, Radovljica, Sv. Jurij ob južni železnici (trg; izvojni sejem), Dolnja Lendava, Gornji grad (samo za blago), Slovenska Bistrica, Gornji Petrovec (samo za blago), Muta, Sv. Tomaž pri Ptuj.

Kratke vesti

— Letošnja trgateg v Sloveniji je povprečno dobra. Količina letošnjih vin zaostaja sicer za ondo lanskega leta, zato pa je kakovost dosti boljša. V mariborski okolici, v Slovenskih goricah ter po ljutomerskih in ormoških goricah se je letos natrgalo za 30 odstotkov manj grozdja kakor lani. Vina, ki so imela lansko leto 14 stopinj, imajo letos 18, vina iz ljutomerskih goric, ki so vsebovala lansko leto 17 do 18 stopinj, pa vsebujejo letos 20 stopinj. Cene so zaradi boljše kakovosti poskočile, in sicer se letos vina kupujejo na lieu mesta po 6 do 8 Din, ona iz Ljutomerja in Ormožja pa po 8 do 10 Din liter.

— Izvoz jabolk. Urad Ljubljanskega velesejma je v zvezi z odjemalci jabolk in hrušk v inozemstvu. V poštev pridejo vagonске pošiljke namiznega in običajnega jedilnega sadja vseh boljših vrst. Informacije daje pisмено in ustno urad Ljubljanskega velesejma v Ljubljani.

— Dva nova sejma. Občina Veliki Gaber, okraj Litija, naznanja, da se vršita v vasi Veliki Gaber dva nova živinska in kramarska sejma, in sicer 30. oktobra in 30. aprila vsakega leta. Sejma sta za govedo, konje, drobnico in prašiče ter vsakovrstno kramarsko blago.

— Razdelitev petelinov rjave štajerske pasme v mariborski oblasti. Tekom meseca novembra bo veliki župan mariborske oblasti zanesljivim rejcem brezplačno porazdelil plemenske peteline rjave štajerske pasme. Samo oni, ki imajo resno voljo, pričeti s čistokrvno rejo teh živali, naj se takoj ustno ali pisмено prijavijo na pristojnem okrajnem glavarstvu, kjer dobijo nadaljnja obvestila od sreskega živinorejskega referenta (državni kmetijski ali veterinarski referent).

DOMAČE NOVOSTI

* **Dopisnikom, ki nam zamerijo, če ne priobčimo njihovih dopisov.** Podoba je, da se nekaterih naših sotrudnikov prav nič ne primejo naši stalni opomini, da je nov tiskovni zakon zelo strog in da določa hude zapore ter denarne kazni. Za osebne napade, razne očitke, zmerjanje in podobno ne pozna zakon nikake šale. Odgovarja pa za pisanje vedno pisec. Samo, če dopisnika ne izdamo, je odgovoren urednik. Urednik se pa, seveda, na ljubo dopisnikovih lahkomišelnosti ne bo dal zapreti in kaznovati z denarno globo, ki gre čisto v mnoge tisoče dinarjev. Pisati se sme vedno resnica, ki pa jo je treba pred sodiščem res dokazati. Običajno pa je tako, da ni priči, kadar pride stvar pred sodišče, in nam dopisnik še zameri, če ga izdamo. Cenjeni dopisniki naj torej vedo, da mnogih dopisov ne priobčimo, oziroma jih priobčimo skrajšane le v njihovo korist. Vedno pa se nam dobre došli dopisi o domačih dogodkih, v katerih ni osebnih napadov. Te dopise radi priobčujemo, če so le tako napisani, da jih lahko preberemo.

* **Naročniki zamudniki se opozarjajo,** da poravnajo zaostalo naročnino. Znova opozarjamo, da se bo list ustavil brez ozira vsem, ki ne plačajo redno naročnine. Majhen znesek 30 Din, kolikor stane «Domovina» za vse leto, pač zmore vsakdo.

* **Nov stanovanjski zakon,** katerega načrt je izdelal klerikalec minister za socialno politiko dr. Gosar, je bil v soboto sprejet na seji ministrskega sveta. Novi zakon se je le v mali meri spremenil v korist hišnih lastnikov. Hišni lastniki širere države so podaljšanje omejenega razpolaganja s svojo lastnino do 1. maja 1928. sprejeli z burnimi protesti. Pa tudi najemniki niso zadovoljni z novim zakonom.

* **Občinske volitve v Prekmurju** so razpisane, in sicer se bodo vršile od 13. novembra t. l. naprej. Prekmurci, izberite si za občinske odbornike ljudi, ki jim je domače gospodarstvo prva, politika pa šele druga stvar.

* **Nova skupina srbskih kmetovalcev v Sloveniji.** Te dni smo imeli v ljubljanski oblasti novo skupino srbskih kmetovalcev. Dragi gostje, okrog 30 iz kosovskih, moravskih in timoških krajev, so obiskali Brežice, Vrhniko, Ljubljano in še nekatere druge kraje ter so bili prav vzradošeni nad lepim sprejemom, ki so ga bili deležni med Slovenci.

* **Rojstna hiša Josipa Jurčiča propada.** Iz Muljave poročajo, da so morali del rojstne hiše Josipa Jurčiča zvezati z verigami in žicami, da ne razpade. Meseca julija t. l. je v slovenskem časopisu izšel oklic za prispevke, da se ohrani dom našega pisatelja. Razen tega se je na stotine od-tisov tega oklica razposlalo na vse mogoče naslove. Toda nadvse klavrn je bil uspeh, kajti odbor je prejel komaj nekaj nad 3000 Din, stroške pa so strokovnjaki preračunali na 40.000 Din. To za Slovence ni preveč častno!

* **Ženska stranka v Jugoslaviji zahteva volilno pravico.** Ustanovni odbor Ženske stranke v Beogradu je izročil predsedniku Narodne skupščine spomenico, v kateri zahteva volilno pravico za ženske v zmislu § 70. ustave.

* **Notar Mihael Korber †** Po večletnem bolehanju je umrl v Mariboru v 70. letu starosti notar Mihael Korber. Pokojnik je služboval po dovršenih visokošolskih študijah najprej v Ložu na Kranjskem, nakar se je preselil v Sevnico in končno leta 1920. v Maribor. V mladih letih se je živahno udeleževal v narodnem in političnem življenju ter je še sedaj z veseljem podpiral narodna društva v Mariboru. Bil je ljubezniv družabnik in užival v mestu velik ugled. Pred poltretjim letom ga je zadela kap in od tedaj ni bil več zdrav. Smrt ga je sedaj odrešila nadaljnega trpljenja. Zapušča vdovo in tri hčerke. Blag mu spomin, težko prizadeti rodbini pa naše iskreno sožalje!

* **Pismo iz Kanade.** Iz Garsona v Kanadi (Severna Amerika) nam pišejo: Rad bi Vam pisal kaj več za znanje v stari domovini, ali sem zaradi dela navezan na ta puščavni Garson in zato ostale Kanade ne poznam. Od nekaterih svojih rojakov čujem, da niso prav zadovoljni v Kanadi. Kolikor nas je tu takih Slovencev, ki smo navajeni na trpljenje od mladih nog, se ne pritožujemo. Delo imamo in s tem kruh. Dolgočasno pa je tu zelo. Sedaj si naročam našo ljubo «Domovino», da se bom kratkočasil s čitanjem slovenskih novic. Tukajšnji Slovenci pošiljamo najlepše pozdrave vsem bralcem in bralkam «Domovine»: Alojzij Kotar, Franc Gerden, Anton Zorko, Jože Jerman, Franc Smerke, Janez Bombič, Alojzij Kraševac, Franc Žarn in Franc Novak.

* **Smodnišnica tik Ljubljane se bo odstranila.** Minister za vojsko in mornarico je odredil, da se ljubljanski občini odstopi na ljubljanskem polju državno zemljišče z vsemi državnimi objekti, ki služijo za smodnišnico. V zameno za vse to prejme vojaško oblastvo od ljubljanske občine zemljišče ob Soteškem hribu severno od Ljubljane, kjer bo mestna občina zgradila vse potrebno za smodnišnico na lastne stroške.

* **Smrtna kosa.** V Mariboru je umrla gospa Ljudmila Lendovškova, vdova po znanem pokojnem profesorju Josipu Lendovšku. Pokojnica je dosegla starost 68 let in je bila rodom Mariborčanka. Zlasti koroški Slovenci poznajo dobro blago pokojnico iz časov njenega bivanja v Beljaku, ko je budila naš tamkajšnji narod na shodih s svojim krasnim petjem slovenskih pesmi. Bodi vrli rodoljubkinji lahka domača zemlja, žalujočim preostalim pa naše iskreno sožalje!

* **Rudarska nadaljevalna šola v Trbovljah** je pričela z rednim poukom 5. t. m. in otvorila s tem 23. leto svojega delovanja. V prvi tečaj je vstopilo 30, v drugi pa 20 gojencev.

* **Prevzem bolnic v mariborski oblasti.** Iz Maribora poročajo, da bo oblastni odbor tekotom prihodnjega tedna prevzel v svojo upravo vse državne bolnice v mariborski oblasti (javne bolnice v Mariboru, Celju, Ptuj, Slovenjgradec, Čakovcu in Murski Soboti).

* **Naši ljudje odhajajo v Argentinijo.** Borba za obstoj sili naše ljudi, da se izseljujejo. Tako bo v kratkem zapustilo Belo Krajino zopet večje število mladih ljudi, ki bi pri urejenih razmerah mogli dobiti zaposlenje tudi doma, saj je naša država po prirodi bogata. Namesto da se v Beogradu vrše v Narodni skupščini prazne politične borbe, naj bi se naš parlament rajši v večji meri posvetil gospodarskemu delu.

* **Knjiga za preračunavanje vseh vrst obsegov, površin in vsebin na metro in tekoče mere** je ponovno izšla, in sicer v založbi knjigarne V. Weigl, Maribor. Ker je po tej knjigi, ki jo je napisal A. Ermenc, bilo toliko povpraševanj, bo s ponovno izdajo cenjenemu občinstvu gotovo ustrezno. Cena broširani knjigi je 10 Din, poltrdo vezani 12 Din, poštnina 1 Din. Dobi se tudi v raznih knjigarnah.

* **Javna zahvala.** Zahvaljujem se pristrano vsem, ki so mi pripomogli, da sem si mogel na pogorišču zopet postaviti nova poslopja. — Jakob Vau potič, posestnik v Hardeku.

* **Rešitev ponesrečenega rojaka v Ameriki.** Iz Peorie (Zedinjene države) pišejo: Jakob Zabukovec, njegov sin Jakob in Ivan Torkar so bili zaposleni pri kopanju kanala. Nenadoma pa se je zemlja odtrgala in podsula starejšega Jakoba Zabukovca. Sin je slišal obupne glasove očeta in bliskoma je skočil k njemu; prav tako tudi Torkar. Z nadčloveško silo sta delala in odmetavala zemljo. Bila je nevarnost, da bi očeta ne zadela z lopato. Med tem časom je žena Zabukoveva, katero je poklical sin, obvestila sosede, policijo ter gasilce, ki so vsi prišli na pomoč. Ker se s lopatami niso več upali delati, je sin z rokami odmetaval zemljo. Le nagli akciji sina in Torkarja ter duševni prisotnosti Zabukoveca, da je držal roke nad glavo, ko ga je zasulo, se je zahvaliti, da je ostal pri življenju. Ko so ga izkopali, so mislili, da so vsi na varnem, a se je zemlja ponovno udrila ter zasula noge Zabukovca. Vendar sedaj ni bilo več nevarnosti. Sosedje so pomagali in ga rešili. Zdravnik, ki je Zabukoveca preiskal, je ugotovil, da je popolnoma nepoškodovan.

* **Poravnava.** Marija Knez, posestnica v Št. Vidu nad Zavodno, preklicuje besede, s katerimi je dne 24. aprila 1927. žalila v Št. Vidu zasebno obtožiteljico Fani Potočnikovo iz Razbora.

* **Pošten najditelj.** Iz Šklendrovca pri Zagorju nam pišejo: G. F. B. iz Šklendrovca, lesni trgovec in gostilničar, se je vračal minuli teden iz Zagorja proti domu in med potjo izgubil listino s 5000 dinarji. Takoj za njim je šel delavec g. Karel Avreljo, ki je našel denar ter iz papirjev v listnici ugotovil lastnika. G. Avreljo je denar takoj izročil lastniku.

* **Genljiv pogreb v Slovenski Bistrici.** Dne 13. t. m. se je vršil v Slovenski Bistrici naknadni pogreb obeh meseca julija v valovih Pesnice preminulih sester Rozike in Danice Sakelšak. Ker sta bili nesrečni članici sokolskega naraščaja, jima je domači Sokol izkazal poslednjo čast. Po lepem poslovnem govoru načelnice slovenjebistriškega ženskega sokolskega naraščaja, govoru g. Stiperja ter po genljivi pesmi «Vigred se povrne», ki jo je v slovo zapela šolska mladina, ni ostalo nobeno oko brez solz. Bodi nesrečnima sesticama ohranjen blag spomin!

* **Rešitev iz Save.** 15letni sin pekovega mojstra g. Aleševca v Kranju je umival pod državnim mostom poleg Majdičevega mlina v Savi deske, ki se uporabljajo pri peki. To mesto je običajni prostor za kranjske perice. Med delom pa je fantu odnesla voda eno desko in jo je gnala v deroči tok pod most. Fant ni pomislil na nevarnost vodne struje, ampak je skočil v vodo za desko. Izgubil pa je kmalu tla in valovi so ga potegnili s seboj. Pretečo nevarnost so opazili z mosta ljudje, ki so se vračali od ljubljanskega vlaka. Ko je nosila voda fanta mimo niže se nahajajoče Zupanove usnjarne, je opazil fanta gospodar, ki je obvestil svojega sina. Ta je takoj stekel nižje k obrežju v bližino mestne klavnice, kjer je s kolom in s pomočjo drugih potegnil fanta na suho. Fant je bil že nezavesten. Nato so ga odnesli na dom, kjer si je kmalu opomogel.

* **Požar v Bizoviku pri Ljubljani.** V torek dopoldne je na še nepojasnjen način nastal požar v podstrežju hiše posestnika in mizarskega mojstra Josipa Hribarja v Bizoviku. Nevarnost je bila velika, ker se v bližini nahajajo poslopja, krita s slamo. K požaru je prihitelo pet gasilnih društev (Sostro, Vevče, Moste, Štepanja vas in Ljubljana), ki so požar omejila in udušila. K sreči ni bilo vetra, sicer bi bila nesreča večja.

* **Padeč z drevesa.** V soboto je 15letni Stanko Stajanko iz Branoslavcev pri Ljutomeru padel tako nesrečno z drevesa, da si je zlomil levo nogo nad kolonom in obe roki. Težko poškodovanega fanta so prepeljali v mariborsko bolnico.

* **Požar v Rakičanu.** Te dni je zgorelo v Rakičanu v Prekmurju Štefanu Pertoci gospodarsko poslopje. Pri omenjenem posestniku je bil v kratkem času že štirikrat požar.

* **Samomer pod vlakom.** Ob železniški progi Maribor (koroški kolodvor)—Limbuš so našli 60letnega kolarja državne železniške delavnice Franca Paja mrtvega z razbito lobanjo in poško-

dovano nogo. Ležal je na levi strani pol metra od tračnice poleg jarka. Gre nedvomno za samomor. Kaj je nesrečnega delavca gnalo v smrt, ni znano. Pokojni Franc Paj zapušta vdovo in že odrasle otroke.

* **Neznani najdenček.** Prejeli smo: Januarja leta 1920., to je pred 6½ letom je bilo najdeno v veži pred vratmi mariborske javne bolnišnice šest dni staro dete ženskega spola, povito v plenice. Do danes ni bilo mogoče ugotoviti identitete tega otroka. Kdor bi vedel kaj o tem otroku ali njegovih starših, naj to sporoči mestnemu magistratu v Mariboru (konskripcijski oddelek).

* **Konj ubil otroka.** V Bakovcih v Prekmurju je te dni konj ubil petletnega posestnikovega sina Franca Lukača. Otrok se je igral v hlevu in se je v svoji nevednosti približal konju, da bi ga pobožal. Konj ni imel razumevanja za take neznosti in je udaril otroka s kopitom naravnost v glavo ter mu dobesedno razbil lobanjo. Otrok je obležal na mestu mrtve.

* **Požar pri Slovenjgradcu.** V Vrheh pri Slovenjgradcu je te dni ponoči do tal pogorelo veliko hlevsko poslopje posestnika Tobačnika. Škoda znaša približno 100.000 dinarjev. Kakor se je ugotovilo, je po neprevidnosti povzročil požar neki postopač, ki je prenočeval v hlevu.

* **Strašna smrt blaznika.** Skok slaboumnega Frana Štahla, o katerem smo zadnjič poročali, da se je pognal skozi straniščno okno vlaka na vožnji med postajama Litijo in Kresnicami, je končal s strašno smrtjo ubeglega. Vlak je nesrečnika popolnoma razmesaril.

* **Samomor z električnim tokom visoke napetosti.** Odkar je napeljan vod falske elektrarne po Savinjski dolini in po bližnjem Posavju, je bil v petek 14. t. m. zabeležen prvi poskus samomora z visoko električno napetostjo. Zaradi lažje regulacije je uprava falske elektrarne zgradila ob železniški progi pred železniško postajo Laško na prostem stoječo transformatorno električno postajo, ki je edina te vrste v naši državi. Dežurni monter, g. Alojzij Knaflič, ki je imel usodnega dne inspekcijsko službo, je opazil, da se vrše na progi nekake motnje, o čimer je dobil telefonsko obvestilo tudi iz Trbovelj. To je bilo nekako ob 19. uri. Trenutek nato je nastal strašen kratek stik, kakršnega tukajšnje uradništvo ne pomni. S strahovito silo so zletele vse avtomatske varovaljke in druge varnostne naprave iz vzdanih ležišč in temeljev. G. Knafliču je bilo takoj jasno, da je moral biti vzrok navedenemu izreden dogodek. O zadevi je obvestil orožniško postajo v Laškem, ki je razposlala poizvedovalne patrulje ob vsem električnemvodu. G. Knaflič je odšel tudi sam z dvema orožnikoma v smeri proti Sveti Jederti. Že med potjo so mu prišli naproti kmetje, ki so z grozo pripovedovali, da je okrog 19. zvečer vse nebo za hip zasijalo, kakor da je nastal ogromen požar. Ko pa je prišla poizvedovalna patrulja do Tornave vasi, so opazili v mrežah električnih žic človeško truplo, a ni bilo mogoče ugotoviti, ali se nahaja v omrežju ležeči človek še pri življenju. Tekom noči so pripravili vse potrebno, da dobe truplo iz žic. Silna napetost je nesrečnika gotovo v trenutku prežgala in umorila, obenem pa ga odbila, da se je truplo ujetlo v spodnje telefonsko in drugo električno omrežje, kjer je ležalo vso noč. — Ugotovilo se je še naslednje: 25letni čevljarški pomočnik Ciril Lenart, rodом iz Trbovelj, zaposlen v Laškem, je splezal v samomorilnem namenu na napeljavo falskega električnega voda in se je z obema rokama oprijel obeh električnih žic. Oprijem obojne napeljave je povzročil strašen kratek stik in vse prej navedene posledice na električnih napeljavah v Trbovljah in v Laškem. Silna električna struja je Lenarta popolnoma ožgala, da je bil ves rjav po životu, in ko so ga snemali, se je njegova obleka trgala kakor preperela v kose. O vzrokih samomora ni znano še nič podrobneje.

* **Strašna nesreča pri spravljaju otave.** Pri posestniku in županu Jakobu Župančiču v Gornjem Hotiču pri Litiji se je dogodila te dni težka nesreča. Jakob Župančič je stal na skednju in metal v notranjost otave, ki mu jo je podajal njegov sorodnik, 14letni Tone. Stric Jakob trdi, da je po končanem poslu, ko sta šla stričnika

Tone in Ivanček na vrt po jabolka, pogledal skozi okno, videl pa ni nikogar spodaj, zato je trenutek nato segel po težkih železnih vilah, s katerimi je odmetaval otavo, in jih je vrgel skozi okno na tla. V istem trenutku pa je zaslišal presunljiv krik, na kar se mu je nudił pretresljiv pogled: vile so tičale v Tonetovi glavi. Župan pripoveduje nadalje, da je skočil takoj k ponesrečencu, mu izdrl vile iz rane, v hiši pa so mu nudili nadaljnjo pomoč. Edini, ki je bil še pri dogodku navzoč, je umrlega brat, osemletni Ivanček. Ta pa pripoveduje o dogodku in njegovem poteku popolnoma drugače kakor njegov stric Jakob. Ivanček pravi, da je bil stric vinjen in so se mu pri prekladanju otave tresle roke. Zato sta se mu z bratom Tonetom smejala. Strica je to jezilo in jima je zagrozil: «Če ne bosta tiha, vama vržem vile v gobec.» Ivanček in Tonček sta se seveda tudi tem besedam smejala, a v tem trenutku so že priletele vile. Ivanček je brzo odskočil, Tonetu pa so se vile zapičile v glavo. Od poškodovanca samega ni bilo mogoče prav nič izvedeti, ker je ležal ves čas v nezvesti, dokler ga smrt ni rešila trpljenja. O županu Jakobu se čuje, da je bil do sedaj še nekaznovan in da je jako mirnega in treznega vedenja. Vsa zadeva bo pojasnjena pred sodiščem.

* **Vlomi v Stopičah.** Predzadnjo nedeljo ponoči so se spravili neznani zlikovci nad vas Stopiče. Vlomili so v trgovino g. Badavinca in odnesli raznega manufakturnega blaga. Denarja v gotovini k sreči niso našli. Isto noč so vlomili še v sobo Frančiške Hočevanje in so jo oškodovali za več ženskih oblek. Na povratku so vlomili na Gornji Težki gori v zaprto klet posestnika Janeza Udovca in mu odnesli nekaj suhega mesa Orožniki so pričeli vlomilce marljivo zasledovati. Pri tem so aretirali cigana Janka Brajdiča, ki je ponujal ljudem v nakup turščico, ki je seveda ni sam pridelal. V koliko je Brajdič v zvezi z vlomi v Stopičah, se še ni dognalo.

* **Fantovski napad pod Sv. Planino.** Pred kratkim ponoči so fantje pri posestniku Bokalu pod Sv. Planino klicali Bokalove sinove na korajžo. Posestnik Bokal je fante opozoril, naj ne razgrajajo, ker jih bo sicer naznanil orožnikom. To pa je fante tako razkačilo, da so pričeli s kamenjem bombardirati hišo. Po naključju ni bil nihče ranjen. Fantje so vsi ovađeni in pridejo pred sodišče.

* **Dva uboja v Radovici pri Metliki.** Vas Radovica in tamošnja okolica sta močno klerikalni in v kulturnem pogledu precej zaostali. Pretepi med fanti so na dnevnem redu. Tudi v nedeljo zvečer so domači fantje razgrajali po vasi. Okoli 22. ure so naleteli na 44letnega posestnika Josipa Petriča, bivšega župana v Radovici, ko se je vračal iz Gradca domov. Fantje in Petrič so se sestali petdeset korakov od Petričeve hiše. Petrič je opozoril fante, naj ne kale nočnega miru, ter je zamahnil s palico in pogodil tri fante po glavi. Vnel se je splošen pretep, med katerim je pritekel očetu na pomoč njegov 18 letni sin Jože. Kmalu je padel kot žrtev spopada Josip Petrič, zadet z nožem v srce. Smrt je mahoma nastopila. Tudi sin Josip je obležal v mlaki krvi. Dobil je tri smrtnonevarne rane in je umrl na prevozu v kandijsko bolnico. Morilec, 18letni Stanko Bajuk, posestnikov sin v Radovici, je takoj po krvavem dogodku zbežal, a so ga še isto noč aretirali domači orožniki. Pri zaslišanju je priznal, da je zaklal očeta Petriča in njegovega sina. Pravi pa, da je izvršil oba uboja v silobranu. Obenem s Stankom Bajukom so bili aretirani še štirje mladeniči, njegovi vrstniki, ki so bili udeleženi pri pretepu. Vsi so v starosti okrog 20 let. Ta nečuvna posirovelost, ki se v zadnjem času opaža po vsej Sloveniji, da mnogo misliti. Tu bi bilo hvaležno polje za našo duhovščino, ki naj bi v cerkvi pustila politiko ter se rajši lotila ljudske vzgoje.

* **Stara potepinka.** Mariborska policija je aretirala Marijo Horvato iz Sv. Lenarta, ki se rada potepa po svetu kljub temu, da ji je že preko 60 let. Udaja se pijančevanju in odhaja z doma po več dni. Mož se stalno pritožuje nad njeno nepoboljšljivostjo, zaradi katere trpi vsa rodbina, ki šteje devet članov. Po aretaciji se je pri za-

slišanju zagovarjala, da ji je dvakrat zaporedoma storil silo neki hlapec, kar se je izkazalo za laž. Nepoboljšljiva pijanka in potepinka je izročena sodišču.

* **Uboj v silobranu.** Na povratku z lova je krenilo te dni več poljčanskih lovcev na okrepčilo v gostilno Dolšak v Spodnjih Poljčanah. Med njimi je bil tudi trgovec Leon Fišinger, miren mož. V njegovem spremstvu je bil tudi njegov brat Lojze z neko gospodično. V gostilni se je nabralo precej domačih fantov in deklet. Okoli devetih zvečer je Leon Fišinger vstal in svetloval tudi svojemu bratu, naj gre domov, češ, da ga poljčanski fantje zaradi dekleta precej po strani gledajo. Res sta se oba dvignila, nakar jima je godec pred vrati zaigral odhodnico. Nekaj korakov pred gostilno je Leon nabasal svojo puško in v lovski pozdrav ustrelil dvakrat v zrak, ne sluteč, da se fantje pomikajo iz gostilne za njima. Kmalu nato so se pričeli fantje prerekati z njegovim bratom Lojzetom. Leon je zamen miril. Znani pretepač Oton Bevk je stopil k njemu in zavpil nad njim: «Ti si bojazljiv, pa ustrelil še enkrat v zrak!» Leon Fišinger je res še enkrat ustrelil s pripombo, da ima orožni list in lovsko dovoljenje. Komaj pa je počil strel, je že nekdo Leona Fišingerja udaril po hrbtu. V tem trenutku je nastal divji pretep. Oton Bevk je izvlekel iz žepa nož ter navalil na Leona Fišingerja, hoteč ga zaklati. Ta je v silobranu puško sprožil proti Bevku, katerega je tako nesrečno zadel, da je padel mrtve na tla. Leon Fišinger se je nato prijavil na orožniški postaji, kjer sta ga zaslišala stražmojstra Mikuš in Sever.

* **Pri vpadlem, rjavosivem obrazu,** utrujenih obeh, slabostih, potrnosti, hudih sanjah, želodčnih bolečinah, pritisku krvi v glavo ali kadar človek živi v mislih, da je bolan, se priporoča, da nekaj dni zapored popijemo na tešče kupico prirodne grenčice «Franz Josef». V zdravniški praksi zatorej predvsem uporabljajo vodo «Franz Josef», ker na lahko odstranjuje vzroke mnogih bolezenskih pojavov.

BELEŽKE

+ **Drzno klerikalno nasilje.** Klerikalci so vzeli na piko Zbornico za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani, iz katere hočejo napraviti podružnico SLS. V svoji borbi za pobasanje slovenskega gospodarskega parlamenta, ki doslej ni poznal politike, se poslužujejo najgrših in najdržnejših sredstev. Lani so izposlovali, da se je pravilno izvoljeni zbornični svet protizakonito razpustil, nakar je zavladata v zbornici klerikalna družba z g. Jelačinom. Vse leto so iskali klerikalci sredstev, kako bi dobili v roke zbornico, in so sedaj spravili v volilni imenik razne kaplane, župnike, mežnarje in druge svoje privržence kot zastopnike zadrug, dasi ti nimajo z obrtjo, trgovino in industrijo nikakega opravka. Klerikalna reklamacijska komisija za volitve v Zbornico za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani noče kljub pozivu s strani ministra za trgovino in industrijo izbrisati iz imenika teh gospodov, pač pa je te dni izbrisala iz njega znanega gospodarskega delavca g. Lovra Petrovarja, češ, da je državni uradnik, ker ima pošto v Ivanjokovcih v zakupu, dočim je pustila resničnega državnega uradnika profesorja g. Evgena Jarca, ki je pristaš SLS. G. Petrovar je bil svoječasno podpredsednik zbornice in se je vedno mnogo udeleževal v gospodarskem delu, kar je vobče znano. Ta klerikalni čin ni samo nasilje, nego je tudi drzno izzivanje, češ, nam mogočnikom nihče ničesar ne more. Očividno je, da je g. Petrovar žrtev klerikalnega nasilja le zaradi tega, ker je nameraval kandidirati. Nadalje je komisija predstavila g. Jakoba Zadravca iz obrtniške v industrijsko skupino in g. Josipa Ambrožiča iz obrtniške v trgovsko skupino, gotovo zaradi tega, ker so ju kot agilna obrtniška delavca hotele obrtniške organizacije kandidirati. Stanovsko zavedno obrtništvo in trgovstvo mora ne glede na politično pripadnost spričo te klerikalne nasilnosti in samovoljnosti odločno v boj za stanovske liste proti klerikal-

nemu nasilju, ki hoče gospodarskim krogom ugrabiti njihovo stanovsko zbornico in jo ugonobiti s tem, da napravi iz nje torišče političnega prekljanja. Te sramote, da bi kandidirali v gospodarskem parlamentu klerikalni konsumarji, ki ne plačajo nikakih davkov, si zastopniki slovenskega gospodarstva ne smejo naložiti na hrbet.

PROSVETA

Juš Kozak: Boj za Mount Everest. Izdala in založila Tiskovna zadruga v Ljubljani, 1927. Cena 36 Din, v celo platno 44 Din, poštnina 2 Din več. Dolgoletna ječa v svetovni vojni je vzbudila v človeštvu pekoče želje po daljnjih, nezanih svetovih. Različne izkušnje, moderna tehnika so tolikanj obogatila sredstva raziskovalcev, da ne poznajo nobenih ovir več na potu za svojimi cilji, o katerih je človek nekoč le sanjal. Eden izmed teh ciljev je Mount Everest, najvišji vrh sveta. O turistik v Himalaji, tem skrivnostnem azijskem gorovju, je Evropa došle le malo zvedela. Pač je bilo znano, da so posamezniki dosegli višino 6000 m in so celo prenočevali v takih višavah, toda podrobnejših popisov nismo imeli. Razumljivo je, da je tedaj ves svet napeto pričakoval prvih poročil o ekspediciji na Mount Everest. Štiri leta so ugibali na zapadu in na vzhodu, ali se bo posrečil drzni naskok. Toda zaman. Skrivnostna smrt je razgrnila svoj plašč nad najvišjim vrhom. Pričujoča knjiga podaja kratek popis Himalaje in omenja prve poizkuse turistik na njenih ledenih pobočjih. Zanimalo bo poglavje o težkočah in pripravah za tako mogočno ekspedicijo, ki mora računati z večmesečno odsotnostjo od vsakih človeških bivališč. Posebno poglavje je posvečeno Tibetu, zaledju severnih himalajskih pobočij, po katerih se je edino mogoče povzpeli na Mount Everest. Nepoznan svet se odpira pred našimi očmi na tej 4000—5000 m visoki planoti, kjer prebiva gostoljubno, zelo odprno ljudstvo. Današnji Evropec bo komaj razumel versko življenje tega naroda, čigar sinovi se tudi danes že v življenju poslavljajo od sveta ter preživljajo leta ter leta v ekstatični zatopljenosti v Nirvano. Kdor bo pa spremljal ekspedicijo na njenih potih skozi ledenike, v strahoviti borbi na ledenih pobočjih in grebenih, kdor bo spoznal neizmerno grozo, ko so dve noči zaporedoma prenočevali v višini 7000 m, ta bo doumel trepetanje ondotnega človeka pred tem skrivnostnim svetom himalajskih gora. Knjiga je opremljena s tremi zemljevidi, tako da bo tudi zemljepisja nevesč človek lahko zasledoval pot ekspedicije. Šest izvirnih slik krasi knjigo, ki je v naši tovrstni literaturi nekaj novega po svoji opreml.

p Ferdo Seidl: Moderna izobrazba. Slika o potih in ciljih napredka. Tiskovna zadruga v Ljubljani, 1927. Zbirka »Pota in cilji«, 19. zvezek. Strani 80. Broširana knjiga 16 Din, mehko vezana 20 Din. — Že dolgo smo pogrešali v slovenščini knjigo, ki bi kratko, pregledno in jasno razložila, na čem sloni moderni svetovni nazor in kakšna bo naša izobrazba, če hočemo veljati za napredne ljudi. V naših razmerah, ki so polne borbe med nazadnjaškim in naprednim svetovnim nazorom, je tak spis še posebno nujen in važen. Tiskovna zadruga v Ljubljani je pravkar izdala kot 19. zvezek svoje zbirke »Pota in cilji« razpravo Ferda Seidla »Moderna izobrazba«. Poljudno in lepo sestavljena razprava ustreza v polni meri uvodoma omenjeni potrebi. To, kar najdeš drugod v debelih knjigah, je podano v Seidlovem opisu na 72 straneh, vendar pa je v njem vse, kar bi moral vedeti sleherni narodnjak, hkrati pa tudi vzpodbuja k proučevanju večjih spisov. Vedno večji napredek, to je smoter vsega družabnega in kulturnega razvoja. Po dolgem tavanju in iskanju resnice o svetu in življenju je človeški um odkril v prirodnoznanstvu najzanesljivejši vir spoznanja. Spis Ferda Seidla »Moderna izobrazba« bo s pridom čitala tudi naša mladina. Dobro bo služil vsakemu naprednemu javnemu delavcu, zlasti učiteljem in drugim izobražencem, ki imajo boje z nazadnjaštvom na kmetih.

ŽENSKI VESTNIK

Le varčna gospodinja podpira tri ogle hiši

Blagostanje je navadno le v tistih družinah, kjer imajo skrbno in varčno gospodinjino. Varčna gospodinja razumno uporablja denar in po nepotrebnem ničesar ne izda. V tem obstoji umetnost, da gospodinja, zlasti če so dohodki majhni, tako gospodarji, da stroški ne presegajo dohodkov. Dobra gospodinja ne skrbi samo za to, da izhaja z dohodki, ampak skuša tudi kaj prihraniti za bolezen, nezgode in tudi za svoje otroke. Hraniti za otroke ni samo žrtev, kar danes rad pridiguje pokvarjeni svet, nego ima človek tudi svoje zadoščenje in veselje v tem, če otrokom kaj zapusti.

Pametna varčnost nam kaže nekako srednjo pot med skopostjo in zapravljanjem. S čim pa naj gospodinja varčuje? Gospodinja, ki se resnično briga za vse, pač mnogokrat opazi v hiši nepotrebno potratnost in škodljivo zanikarnost: kako se v kuhinji po ves dan kurl, žge luč pri belem dnevu, se preveč kuha ter se ostanki potem vržejo proč in tako naprej. Varčna gospodinja bo imela svoje čuječe oko vsepovsod. Nadzorovala bo hlapce in dekle, kajti tudi ti si bodo morda ustanovili kdaj lastno ognjišče in bodo njej hvaležni, če jih je naučila prave varčnosti. Zaradi malomarnosti se često izgubljajo stotaki in tisočaki, ki bi kot dota prav prišli otroku.

Z zanikarnim ravnanjem z obleko se prav tako dela ogromna škoda. Koliko denarja, koliko truda stane, da se nabavi potrebno perilo. In vendar leži perilo včasih dolgo časa umazano, šiv za šivom popušča in se obleka para in trga. Varčna gospodinja si ne bo kupovala predragocenih oblek, zlasti ako jih rabi le doma, ne zase ne za svojce, pač pa bo gledala na to, da bo obleka trpežna in praktična.

Skrbna gospodinja bo skrbela, da se njene hčerke nauče šivati. Gorje tisti hiši, kjer deklice doraščajo, pa ne znajo šivati. Vsako stvar je treba nesti šivilji, ki si svoje delo drago zaračuna, ki brezvestno reže in trga, nazaj pa ne dobiš niti krpice, da bi si mogla obleko popraviti, kadar se strga.

Gospodinja lahko mnogo prihrani tudi pri nakupovanju živil in drugih potrebščin. Pri vsem, kar kupi, naj se vpraša: Ali se stvar lahko brez škode pogreša?

Varčna gospodinja bo visoko cenila tudi vrednost časa, saj ve, »da ura zamujena, ne vrne se nobena«. Pri vsej varčnosti pa gospodinja vendarle ne sme biti skopa, ne sme utrgavati sebi in svojcem potrebnih živil in oblek. Privoščiti mora sebi in svojcem tudi primerno razvedrilo, ki ne zahteva preveč denarja. Pomniti je treba, da skopuštvu in varčnosti ni eno in isto.

Za slabotne otroke je med (strd) izvrstno okrepčevalno sredstvo. Dajaj ga slabotnim otrokom dnevno dvakrat po eno kavino žlico v četrtinko litra mleka!

Uživanje jabolk in limonovega soka je izvrstno sredstvo proti tako zvani notranji vročini, ki nastane po obilnem zaužitju zlasti mastnih jedi.

IZ POPOTNIKOVE TORBE

K smrti profesorja Ivana Franketa

Poljane, 18. oktobra.

V soboto je umrl v Ljubljani v visoki starosti 86 let profesor v pokoju, znamenit slikar, risar in pisatelj ter strokovnjak v ribištvo in vodah g. I v a n F r a n k e t e.

Naša dolina se ponaša z velikim številom slavnih mož. Tudi on je naše gore list. Rojen je bil v Dobju pri Košancu. Njegov oče je bil finančni lovec, katera straža se je nahajala tedaj v Poljanah, da je lovila »kontribantarje«, ki so

nosili »kontribant« največ iz Trsta, in vojaške begunce, iz katerih so večinoma izhajali tedanjil »kontribantarji«. Življenje tedanjil »kontribantarjev« je lepo opisal naš pokojni dr. Tavčar.

Četudi je pokojni profesor Franket odšel od nas kot mlad deček, 6 do 7 let star, vendar ni nikoli pozabil svojega rojstnega kraja. Pokojnik je videl mnogo tujega sveta; v mladih letih je bil celo na Kitajskem z zelo imenitno in nevarno nalogo. To pot je opisal v »Ljubljanskem Zvonu« leta 1895. pod francoskim imenom, ki bi se po naše rekel »Prenašalec ljubavne pošte«. Čeprav je šel mlad od nas in bil daleč po svetu, je pozneje, ko je postal profesor v Kranju in nato v Ljubljani, prihajal redno leto za letom v dolino na obisk k znancem, prijateljem in sorodnikom. S seboj je navadno privedel tudi svojo, zdaj že pokojno soprogo in pozneje vso družino. Še sedaj v visoki starosti jo je rad zakrojil, zavil in zapel po poljansko, če se je sestal s kakim Poljancem: »Kok je kej? Kej pa delajo Poljanci? A je še kej rib v Sovri? A jih kej love?«

Poleg svojega profesorskega poklica in slikarstva se je bavil s posebno vnmemo z ribištvo. Bil je v tej stroki pri nas prvi strokovnjak in poznavatelj naših vod. Imel je nadzorstvo nad ribištvo in vodami. V kočljivih vodnih zadevah je oblastvo navadno njega zaslišalo in njegovo mnenje je bilo odločilno. Razumie se, da je poznal vse naše reke, potoke in grape v dolini, in vedel, kakšne ribe žive v njih.

Vse njegovo življenje je bilo kaj preprosto. Ni se silil nikdar v ospredje. Živel je za svoj poklic in svojo stroko ter bil neustrašen v zadevah, ki jih je spoznal po svojem preudarku za prave.

Četudi je bil že 86 let star, se je še vedno pečal s slikarstvom in se zanimal za ribištvo. Kot vodni strokovnjak je bil poklican v neko komisijo v ljubljanski okolici. Tu se je prehladil in dobil pljučnico, kateri je podlegel. Naša dolina je ponosna na pokojnika kot svojega rojaka, po katerem je tudi kolikor toliko zaslovela kot »slavna in znamenita«. Zato mu pa bodi ohranjen časten spomin med nami!

Tudi božja beseda

K a m n i k, oktobra.

Eno zadnjih nedelj smo slišali na Homeu pri Kamniku krepko politično pridigo, ki jo hočemo oteiti pozabljenju. Vsebina duhovnikovega besedovanja je bila v glavnem naslednja:

»Ko sem prišel pred nekaj leti kot gost med Vas, sem gledal pred seboj pridno in verno ljudstvo, zato sem se veselil, priti med Vas. Ko sem se pa pred letom dni stalno naselil med Vami, so se razmere, žal, zelo spremenile. Ob zadnjih volitvah sem pregledoval številke in sem opazil, da ima prav ta mala gorska vasica mnogo liberalcev. Pravijo, da cerkev nima s politiko ničesar opraviti. Kdo pravi, da ne? Kristus je rekel: »Cerkev, ti si skala in peklena vrata je ne bodo premagala!« Kje so tista peklena vrata? Ali mi jih morete pokazati? Jaz tudi ne! Peklena vrata so brezverski časopisi, to so hudičevi listi, in to so »Jutro«, »Domovina«, »Kmeti listi«. Jaz sem bival mnogo let na Nemškem, poleg drugih mest tudi v Kölnu, toda takih brezverskih časopisov tam ni bilo.«

Mož je v Nemčiji sigurno samo spal, ker bi sicer moral vedeti, da imajo tam nešteto res brezverskih listov, dočim je to pri nas neznan pojav.

Pridigar je še rekel med drugim: »Saj mene nič ne briga, če pridem zaradi teh besed v liberalne časopise, ker bom itak kmalu odšel nazaj v Nemčijo.«

Blažena Nemčija, ko dobi tako navdušenega pridigarja, katerega besede na Homeu pa niso padle baš na rodovitna tla, ker njegovi poslušalci so obstojali večinoma iz starih ženic in otrok, ki so dolgočasno zehali in nazadnje zadremali.

Komentar k tej pridigi so dali domači fantje, ki so glasno obsojali politično pridigo in želeli čimprejšnjo poslopitev gospoda. Mi gremo radi poslušat v cerkev božjo besedo, toda ne političnih govorov!

LJUDSKO VSEUČILIŠČE

O tehnični spretnosti pajka

Na tem mestu smo že večkrat govorili o tehničnih napravah, ki si jih je človek zgradil šele po dolgem razmišljanju. Če upoštevamo ogromne duševne napore, ki so bili potrebni, da se je povzpelo človeštvo do sedanje tehnične popolnosti, moramo tem bolj občudovati spretnost nekaterih živali, ki si znajo graditi naprave, ki jih ne zna najboljši učen inženjer.

V živalstvu prekaša pajek s svojo spretnostjo skoro vse druge. Naravoslovna veda je v zadnjem času odkrila nekaj novih dejstev o pajkovi spretnosti in bistroumnosti.

Pajek je že od nekdaj zbuja v človeku občudovanje in strah. Naj opozorimo tu le na neštivilne vraže o pajku! To je le dokaz, da je človek imel že od nekdaj pajka za izredno bistroumnega in spretnega. Da je to res, nas bodo pričale naslednje vrstice.

Angleški pisatelj Wells je rekel nekoč, da bi, če bi nehal človek biti gospodar na svetu, stopil na njegovo mesto pajek; pajki da so najviše razvito živalsko pleme. Ameriški učenjak Gudger je leta in leta preiskoval življenje pajkov ter je objavil uspehe svojih opazovanj, ki dokazujejo, da je v nekem oziru imel Wells prav. Ta opazovanja so namreč pokazala, da se s pajkovo tehniko ne more primerjati nobena druga.

Delali so poskuse s pajčevino, ker so smatrali študij o pajku za jako važnega. Če fotografiramo nit pajčevine pri 2000 povečavi pod povečevalnim steklom, je tako debela kakor konjska žima. Človeški las bi bil pri tej povečavi 15 cm debel. Vendar more pajek s to na videz slabotno in prozorno pajčevino uloviti živali, ki so mnogo večje od njega. Gudger je opazoval, da se loti pajek malih žab in kač, martinčkov in celo netopirjev.

Če je pajek lažen, gre loviti ribe. Majhne živalce v vodi izgrinejo, če je pajek v bližini. Že zna mrežo tako spretno splesti, da more z njo uloviti plen.

Opazili so, da se loti pajek celo kač. Našli so na primer 23 cm dolgo v pajčevino ujeto kačo. Pajek, ki mu telo ni bilo večje kakor grah, je bil spredel mrežo v obliki narobe obrnjenega stožca, na čigar koničastem koncu je visela nit v debelosti navadne svilne niti. Na tej niti je vlsela še živa kača, usta so ji bila preprečena z mnogimi nitmi in zadnji del je bil omotan z neštivilnimi nitmi.

Gudger pripoveduje tudi o miši, ki jo je ujel pajk v zanjko. Najbrž je bil pajek prepredele rep miši, ko je spala. Nato je bila na kak način usmrčena, potem pa jo je pajek, ki je imel mrežo pod mizo, s spretno napravljeno zanjko dvignil od tal. Le pomislimo, koliko tehnične popolnosti je treba, da majhen pajek s tako tankimi nitmi dvigne od tal razmeroma težko miš.

V Novi Gvineji uporabljajo ondotni prebivalci pajčevino za ribje mreže. Pajek živi tam v gozdu in prede mreže v premeru dveh metrov, da lovi vanje ptice, kot love pri nas pajki muhe in mole. Kaj napravi bistroumni Papuanec (prebivalec Nove Gvineje)? V gozdu, kjer je mnogo pajkov, vtakne v zemljo dolgo, prožno bambusovo palico ter jo pregni, da napravi zanjko. V to zanjko sprede nato pajek svojo mrežo in orodje, s katerim lovi Papuanec ribe, je gotovo.

Človek je začel šele v najnovejšem času letati po zraku. Pajek je že od nekdaj spreten zrakovalec. Ob toplih dneh zleze na kak vzvišen prostor, sprede veliko število posameznih niti in na njih viseč pusti, da ga veter nese, dokler ne pride na primerno mesto, kjer se utabori. Take zračne pajke so našli že v velikih višinah. Celo z ladij na morju, sto in sto milj od suhe zemlje, so jih že opazovali.

S to lastnostjo, da se more prilagoditi na zrak in vodo, zbuja pajek že od nekdaj občudovanje, lahko rečemo, spoštovanje, če ne celo strah.

Kaj bi lahko človek napravil če bi se mu posrečilo, napraviti vrvi take trdnosti, kakor je nit pajčevine? Vsa umetnost inženjerjev, kot jo po-

znamo danes, bi se izpremenila. Le pomislimo na viseče mostove in podobne naprave! Izdelava pajčevine je čudovita. Najprej sprede pajek krajne niti, ki tvorijo četverokotnik ali trikotnik, kakor pač zahteva kraj. Nato potegne srednjico od zgoraj navzdol in iz sredine napravi vrsto niti kot prečke pri kolesu. Potem začne iz sredine presti spiralo, ki jo pritrdi na posamezne prečke. Spirala pa je le ogródje, na katero sprede končno pajčevino, ki jo prevleče z neko lepljivo snovjo, da se vlovi plen.

Ko smo tako vsaj malo pogledali v pajkovo delavnico, bomo morali dati prav Wellsu, da so pajki najviše razvito živalsko pleme. Naravoslovci nam odkrivajo neprestano nove čudovitosti iz narave, med temi je spretnost pajka gotovo ena najbolj zanimivih.

ZANIMIVOSTI

Ognjeniki, potresi in njihove žrtve

Naša zemlja je v svojih milijonih in milijonih let doživela gotovo že nešteto potresnih katastrof in bljuvanj ognjenikov. Že število onih zemskih katastrof, kar jih poznamo iz zgodovine, je ogromno. Najstarejša potresna katastrofa, kar jih beleži zgodovina, je bila v letu 19. pred Kristusom, to je za časa rimskega cesarja Avgusta. Pri tem potresu je našlo smrti okrog 250.000 ljudi. Druga potresna katastrofa je nastala leta 79. po Kristusu, ko sta bili uničeni mesti Pompeji in Herkulanum. Za časa cesarja Justinijana leta 526. je zahteval potres več tisoč človeških žrtev. Po letu 1000. so znani naslednji potresi: potres v Cataniji leta 1137., ki je zahteval 15.000 človeških žrtev, v Siciliji leta 1268., kjer je poginilo 60.000 ljudi, bljuvanje Vezuva leta 1456. (40.000 mrtvih), potres v Lisboni leta 1531. (30.000 mrtvih) in leta 1755. zopet v Lisboni (60.000 mrtvih).

Leta 1623. je zahteval potres v Napoliju v Italiji 70.000 žrtev in leta 1631. istotam 30.000. V Siciliji je uničil potres leta 1683. 34 mest in 300 vasi ter zahteval 60.000 človeških žrtev. Leta 1703. je razdejal potres mesto Jedo, kjer je poginilo 200.000 ljudi, leta 1707. je poginilo pri potresu v Abrucih 15.000 ljudi, leta 1717. v Alžiru 20.000 ljudi, leta 1731. je zahteval potres na Kitajskem 100.000 človeških žrtev, leta 1747. je zopet divjal na Kitajskem potres, ki je zahteval 18.000 človeških žrtev; istega leta je nastal v Perziji strahovit potres, ki je uničil 40.000 človeških življenj, leta 1783. je poginilo v Kalabriji 30.000, leta 1812 v Caracasu 20.000 ljudi. Pri katastrofalnem izbruhu ognjenika na otoku Javi leta 1823. je poginilo 40.000 ljudi. Leta 1851. je zahteval potres v južni Italiji 40.000, v Peru leta 1868. 250.000, leta 1882. na Javi 170.000, leta 1891. na Kitajskem in Japonskem 30.000, leta 1902. na otoku Martinique 30.000, leta 1909. v Messini, na Siciliji in v Kalabriji 90.000, leta 1906. v San Franciscu 437.000 človeških žrtev.

Strašni potresi, ki so razdejali v novejšem času v Italiji, na Japonskem in Kitajskem cvetoča mesta, so še nam vsem dobro v spominu. Najstrašnejši potresi so bili leta 19. pred Kristusom, leta 1703., v novejšem času leta 1922. na Japonskem in leta 1927. na Kitajskem. Tekom zadnjih 2000 let so zahtevali potresi nad 2 milijona človeških žrtev. To je še vedno manj žrtev v primeri z zadnjo svetovno vojno, ki je zahtevala 12 milijonov življenj.

Pretkan pustolovec in slepar

Znani pustolovec Emir Mohamed Rašid, ki se je izdajal za princa iz Kurdistanu in uganjal svoje pustolovščine na Bledu, v Mariboru in Beogradu, se je moral te dni zagovarjati pred okrajnim sodiščem na Dunaju. Pustolovec je prišel 2. t. m. na Dunaj. Ložiral je v hotelu «Metropol» in se vpisal kot Emir Mohamed, rodno iz Rima. Dne 5. t. m. so dunajski listi priobčili vest, da je bil iz Jugoslavije izgnan neki pustolovec, ki se je izdajal za kurdistskega princa.

Dan kasneje je bil dozdevni Emir Mohamed že aretiran. Policija je ugotovila, da je pustolovec izvršil celo vrsto sleparstev v raznih krajih Evrope in Amerike in da je bil že večkrat kaznovan. Tako je v Londonu zaradi sleparstva sedel šest mesecev, v Berlinu zaradi sleparstva in ponarejanja listin skoro leto dni in tako naprej.

Grehi, ki ga teže, niso baš hudi. Lažni princ iz Kurdistanu se ima na Dunaju le zagovarjati zaradi napačne priglasiťve, dalje pa tudi zaradi tega, ker je napravil v hotelu 100 šilingov dolga in ker je od trgovca Baumela izvalil na pretkan način 20 šilingov.

Slepar se je zagovarjal v angleščini in rekel, da ni imel namena prijaviti se pod tujim imenom in da leži krivda na vratarju, ki ga je napačno razumel. Rekel mu je, da prihaja iz Rima, a vratar je vpisal, da je rojen v Rimu. Nikakor da ni hotel oškodovati hotela niti trgovca, kajti vsak hip mora dospeti iz Amerike denar od njegove imovite žene. Sodnik mu tega seveda ni verjel in ga je opozoril, da je bil zaradi sleparstev že opetovano kaznovan.

Sodnik je v svrhu zaslišanja nekaterih prič sklenil, da se razprava preloži, in odredil, da ostane obtoženec zaenkrat v zaporu.

Življenje pretkanega pustolovca ni brez vseh zanimivosti. Možak se izdaja za potomca kalifa Haruna al Rašida. Njegova osebnost je zagonetna, kajti oblastva vedo samo to, da je mož slepar, ki se že več let klati brez dela po svetu in živi zelo razkošno. S svojo izrazito orientalsko zunanostjo je očaral že nešteto žensk, zlasti starejših. Med njegovimi listinami so našli tudi dnevnik, iz katerega je razvidno, da pustolovec ni posebno izobražen. Od neke dame iz Amerike je dobival redno izdatno podporo. V Parizu je imel ožje stike z damami iz odlične francoske in angleške družbe. Pri njem so našli knjižico z nešteti naslovi odličnih Američanov in številnih angleških, francoskih in bolgarskih konzularnih uradnikov. V oktobru 1924. je bil mož v New Yorku in pravi, da ga je sprejel sam predsednik Harding. Iz listin je tudi razvidno, da je dobival potom ameriških bank težke tisočake. Pri njem so našli vozne listke za kabino I. razreda med Kanado in Marseillem ter železniške vozne listke ekspresnega vlaka iz Aten do Lausanne. Zadnja leta je bilv kakor znano tudi v Jugoslaviji, in je zlasti na Bledu, kakor smo že spočetka omenili, uganjal svoje pustolovščine. Tudi na Bledu je imel kakor povsod veliko srečo pri lahkovernicah iz boljših družin.

Jesen leta 1924. je prispel lažni potomec Haruna al Rašida iz Evrope v Ameriko, kjer ga pa niso hoteli pustiti v pristanišče, ker ni imel nobenih listin. Vsa njegova prtljaga je obstojala iz zobne ščetke, glavnika in britve. Mož je izjavil, da ne potrebuje nikakih dokumentov, ker je vladajoči knez. In res se mu je posrečilo vtihotapiti se v New York, kjer je stanoval v raznih hotelih in ostal povsod dolžan. Slednjič je bil obsojen, ker je skušal v neki banki dobiti denar proti ponarejeni menici. Po prestani kazni je odpotoval v Pariz, od koder se je preselil z neko krasno mlado damo v London. Londonska policija pa ne priznava nobenega kurdistskega princa, ker ve, da v Kurdistanu ni nobene kraljevske rodbine. Ugotovila je, da se piše mož Zerdehi Mohamed Kakelo in da je bil prvotno delavec v neki londonski tvornici. Pred sodiščem je začel pustolovec naštevati svoj rodovnik, ki je segal tja do egiptovskih faraonov. Splošen smeh je vzbudil s trditvijo, da izvira njegovo bogastvo iz časov, ko so bežali Židje čez Rdeče morje iz Egipta. Židovske ženske so baje morale v naglici pustiti svoje dragulje v puštinji. Faraon je baje poveril to bogastvo enemu njegovih pradedov, ki je dragulje skril.

O možu se da z gotovostjo reči le, da je slepar. Morda pa tudi ni v njegovi glavi vse v redu.

× Polet iz Afrike v Brazilijo. Francoska letalca kapetan Costes in poročnik Le Brix sta dospela v Natal v Braziliji (Južna Amerika) po 20urnem poletu iz Saint Louisa v Senegalu (Afrika). Preletela sta 3200 km in sta kot prva premagala Južno Atlantsko morje. V Parizu je

ZA SMEH IN KRATEK ČAS

Ni potrebno.

Sodnik (obtožencu, ki se je zagovarjal zaradi sleparstva): »Ali imate svojega advokata?«

Obtoženec: »Ne, ker hočem govoriti resnico.«

Dvoumno.

Oglas v izložbenem oknu neke pralnice: »Nikar ne muči svoje žene. Pusti nam, da mi izvršimo to umazano delo.«

Da ne bo pozabila.

Mati (pri koncertu svoji hčerki, ki je napravila voz): »Zakaj si napravila voz?«

Hčerka: »O, mamica, da ne bom pozabila na to lepo pesem...«

Molji.

Sinko: »Od česa živijo molji?«

Oče: »Od tega, da žrejo obleko.«

Sinko: »Od česa so pa živeli v raju?«

Obramba.

A (pri koncertu): »Zakaj neki tako ploskate? Pevka je vendar pela naravnost strahovito!«

B: »Baš zaradi tega. Dokler ploskam, ona ne more dalje peti...«

Izhod iz zagate.

Matevž: »Ako bi ti zdravnik dejal, da imaš živeti samo še mesec dni, kaj bi napravil v tem času?«

Matija: »Poiskal bi si boljšega zdravnika.«

Bdini izhod.

V lepem slovenskem letovišču so se kopali letoviščarji stalno baš na kraju, kjer je bilo na veliki tabli zapisano: »Tukaj je kopanje prepovedano!«

Domači župan je ugibal, kako bi dosegel uvaževanje te prepovedi in je prišel na naslednjo duhovito misel: »Dal je tablo prebarvati in nanjo napisati: »Tu se kopljejo samo siromaki!«

Od tistega časa se je kopanje na prepovedanem mestu nehalo.

Ne pozna manir.

Mojzes in Abraham sta naročila v gostilni dve postrvi. Natakari je prinesel eno večjo in eno manjšo. Mojzes je ponudil Abrahamu, naj vzame prvi, no, in ta je vzel večjo. Mojzes se je razsrdil: »Manir pa ne poznaš. Kot dostojen človek bi moral vzeti manjšo postrv, če ti ponudim, da si izbereš ribo prvi.«

Abraham: »Kaj bi napravil ti, če bi ti jaz postrgel?«

Mojzes: »Razume se, da bi jaz vzel manjši komad.«

Abraham: »No, saj ga imaš! Kaj še torej hočeš!«

NAJ REČE KDO KAR HOČE

KOLIN/KA GIKORIJA
JE IZVRSTNA KAVINA PRIME.

ta polet izzval veliko zadoščenje. Francosko letalstvo, ki je letos utrpelo toliko bridkih porazov, beleži naposled uspeh, kakršnega ne morejo pokazati druge dežele. Bil pa je polet tudi res drzen čin poguma in samozaupanja. Navdušenje v Natalu, kjer se je letalo spustilo na tla, je bilo velikansko. Letalca sta priletela v Natal zvečer. Kljub pozni uri se je zbrala na letališču ogromna množica, ki je Francoza navdušeno pozdravila.

× Rešitev dveh prekomorskih letalcev. Te dni je hotela preleteti s svojim letalom »American Girl« (Ameriško dekle) Atlantsko morje ameriška letalka Elderjeva. Za spremljevalca je imela s seboj letalca Haldemana. Njun cilj je bil Pariz. Nad morjem je odpovedala na letalu cev za dovajanje bencina in letalca sta bila prisiljena pristati na morju, sicer bi nastala eksplozija in letalca bi z aeroplanom vred zgorela. Na njun brezični klic na pomoč je prispela na lice mesta neka nizozemska ladja, ki je letalka rešila gotove smrti. Pogumna letalka Elderjeva je šele 23 let stara, omožena, po poklicu zobozdravniška pomočnica ter je šele pred kratkim napravila letalski izpit. Preko morja z letalom sedaj najbrže ne bo več silila.

× Petres v Srednji Evropi tektoničen. Predzadnjo soboto so čutili skoro v vseh krajih Srednje Evrope precejšen potres, ki je bil tektoničen. Tektoničen potres nastane, če se začno premikati nižje plasti zemske skorje. Središče tega potresa je bilo ozemlje okrog Semmeringa. V tem okraju so tektonični potresi zelo pogosti. Večinoma so pa potresni sunki tako slabi, da jih čutijo samo v neposredni bližini Semmeringa ali pa jih zaznamujejo samo potresomeri. To pot potres ni nastal nepričakovano. Učenjaki so ga namreč z vso sigurnostjo pričakovali. Dva odlična učenjaka, Rus Muskitov in Anglež Gregori, sta že pred tedni ugotovila, da nastajajo v spodnjih plasteh zemske skorje velike razpoke, ki segajo preko Srednje Evrope. Tudi potres, ki so ga čutili te dni v Beogradu, je najbrže v zvezi s temi pojavi v zemlji.

× Nemška izdaja Vodiške Johance. Čudežen pojav Tereze Neumannove iz Konnersreutha v Nemčiji, ki pretaka krvave solze in na kateri se pojavljajo znaki Kristusovih ran, je vzbudil zanimanje vsega sveta. Za pojav se zanimajo zlasti znanstveni krogi. Tudi katoliška cerkev je zavzela sedaj svoje stališče. Cerkev je to pot napram čudežnemu pojavu precej v dvomih, ker je umljivo, da se noče prenašati. Taki pojavi, pravijo cerkveni očetje, nimajo ničesar skupnega z vero tudi ne v primeru, če cerkev izjavi, da gre za razodetje in proglasi dotično osebo za svetnika. Zdravniški znanstveniki izjavljajo, da je pojav krvavljenja Tereze Neumannove posledica skorbuta. Ta bolezen pa nastane zlasti tudi zaradi lakote in Tereza v resnici prav mnogo strada. Skorbut in histerija sta vzroka teh pojavov. O čudežu pa ni nobenega govora.

× Tudi moška moda postaja lepo pisana. Zadnja leta se tudi v moški modi uveljavljajo pester barve. Najprej so prišle na vrsto kravate, ki tekmujejo med seboj v pestrosti, nato so prodrle pisane srajce vseh barv, ki so zdaj zelo moderne. Slednjič se je lotila moda tudi moškega blaga. Angleške tvornice izdelujejo v zadnjem času pestro, naravnost kričeče blago v vseh barvah, škrlatnordeče, svetlozeleno, modrosivo in zlato-rjavo. Te pisane obleke se lahko nosijo vedno in ob vsaki priliki, razen pri plesih in drugih družabnih prireditvah. Zaenkrat velja ta pisana moška moda le v Angliji. Prav dvomljivo pa je, če bo prodrla tudi v ostali Evropi.

× Neznano mesto v afriškem pragozdu. Na vzhodni obali Afrike so našli sredi pragozda mesto čudnih starinskih stavb z obrambnim obzidjem in nasipi. Mesto je popolnoma zaraščeno z drevjem in bivajo v njem le živali pragozda.

× Vpliv godbe na živali. V londonskem živalskem vrtu so poskusili, kako deluje godba na razne živali. Majhen glasbeni zbor je hodil od kletke do kletke ter igral razne komade. Nosoroga je glasba silno razburila. Po vodnem bazenu je razjarjen lomastil sem in tja ter z močnimi vodnimi curki končno pregnal muzikante. Morski psi so godbo dobro sprejeli. Znano je že od prej,

da te živali po svoje ljubijo godbo. Volkovi in šakali so odklonili s tuljenjem vsako godbo. Leopard je zadovoljno mrmral, ko mu je zbor zaigral modern salonski komad. Ko so pa začeli z neko žalobno koračnico, je divje skakal po svoji kletki. Pri krokodilih je dosegla godba velik uspeh; pri prvih zvokih so zveri že priplavale na kopno in mirno ostale, dokler se je igralo. Kače so zelo razočarale, ker sploh niso kazale zanimanja za zvoke. Drugič so poskusili tudi z gramofonom in se je tiger ali iz navdušenja ali pa v znak protesta valjal po tleh. Podobno so se obnašale tudi divje mačke. Slon je pa samo migal z ušesi in z rilcem, a se drugače ni dal spraviti iz svojega dostojanstvenega miru. Mlad orangutan je nekaj časa ves zamaknjen poslušal, potem se je pa previdno približal gramofonu ter segel v odprtino, kakor bi hotel muzikanta izvleči ven.

× Novo zdravilo proti srčnim boleznim. Ugledna nemška učenjaka sta izumila sestavino, ki v zdravniški znanosti lahko povzroči velik prevrat. Delovanje te sestavine so nedavno preizkusili na srcu žabe. Ko so žabje srce s strupom omrtvili, je po vbrizgu pričelo zopet delovati, naposled pa je bitje postalo normalno. Celu navidez mrtvo srce deluje po uporabi te sestavine. V izredno težkem primeru je uspelo obuditi celo trideset ure zamrlo srce. V zdravem žabjem srcu je bitje po vbrizgu krepkejšo in hitrejšo.

× Štiritisoletne plošče s podobami. Pri Vingenu v zapadni Norveški so našli starinoslovci kamenite plošče z vdolbenimi podobami. Starost teh plošč se ceni na 4000 let. Plošče se vrstijo na daljavo nad 700 metrov in vsebujejo okrog 800 živalskih in človeških podob. Živalske podobe predstavljajo večinoma jelene. Te plošče so danes na Norveškem najstarejši ostanki iz davnih časov.

× Najlepša Budimpeštanka se je obesila. V Budimpešti je v nedeljo izvršila samomor 20letna mladenka Irma Szekely, hčerka trgovca, najlepše dekletke Budimpešte. Obesila se je na oknu v domačem stanovanju. Poleg nje so bili razprostrti trije budimpeštanski dnevniki in na vsakem je bila podčrtana vest o samomoru dr. Julija Hirmyja. Očividno je, da je samomor izvršila zaradi nesrečne ljubezni. Ni tudi izključeno, da sta se oba zaljubljenca domenila, da pojmeta skupno v smrt.

× Kača klopotača se ovila okrog otroka in ga usmrtila. V malem ameriškem mestu Julitte biva rodbina Gunn, katere posestvo se nahaja bolj na samem. Nedavno je gospa Gunnova kaznovala svojo neubogljivo triletno hčerko in jo zaprla v temno čumnato. Ta kazen je imela strahovite posledice. Otrok se je teme bal in je glasno jokal ter klical na pomoč, toda mati se zanj ni zmenila. Nenadoma pa je začula obupne klice na pomoč. Prestrašena mati je planila v čumnato in nudil se ji je grozen prizor. Okoli otrokovega vratu je bila ovita velika kača klopotača, a glavo je imela v otrokovih ustih. Dete je bilo že mrtvo. Kača ga je pičila v jezik in povzročila takojšnjo smrt. Kačo so ubili, toda nesrečna mati je zblaznela in so jo morali prepeljati v umobolnico.

× Umor in samomor v Sofiji. Te dni se je odigrala v Sofiji krvava žaloigra. Slučajno mimoidoči so videli, da sta se pred hišo uglednega trgovca Piperevskega sprla dva mlada zaljubljenca. Padlo je nekaj psov, na kar je devojka obupno zakričala in se zgrudila težko ranjena na tla. Mladenič je hitro pobegnil v stransko ulico. Očividci krvavega dogodka so se pognali za njim in ko je mladenič videl, da ga utegnejo dohiteti, je potegnil iz žepa britev in si prerezal vrat. Z rešilnim avtom so ga odpeljali v bolnico, kamor so malo poprej pripeljali tudi njegovo ljubico. Zdravniški so napeči vse sile, da rešijo mlada zaljubljenca, toda vse prizadevanje je bilo zaman. Še isto noč sta oba umrla. Umorjena devojka je 18letna hči trgovca Piperevskega, Helena, morilec pa slušatelj sofijske univerze, Bojčinov. Z lepo Heleno je imel študent nekaj časa ljubavno razmerje, toda dekletka se ga je začela pozneje po nasvetu domačih izogibati. Usodnega dne sta se srečala na cesti in študent je zahteval pojasnila, zakaj ga več ne mara. Začela sta se prepirati in v hudi jezi je potegnil študent nož ter zabodel svojo ljubico v prsa.

Ne more biti vsem prav.

Marjana: «Nič več se ne dam fotografirati!»

Štefan: «Zakaj pa ne?»

Marjana: «Če sem res sebi podobna, mi slika ni všeč, če sem pa na sliki lepša kakor v resnici, pa mojim znankam ni prav.»

Užaljen gost.

Natakar (gostu, ki je čakal že celo uro na postrežbo): «Kaj želite, gospod?»

Gost: «Prav za prav sem prišel semkaj, da bi zajtrkoval, sedaj pa je že čas za kosilo. No, pa mi prinesite večerjo, da bom vsaj večerjal ob pravem času...»

Obširno poročilo.

Žida Izaka Roženkranca so potegnili mrtvega iz reke. Njegov prijatelj Abraham Kon, ki je baš prispel na lice mesta, je dobil naročilo, da to žalostno vest z največjo obzirnostjo sporoči pokojnikovi ženi.

Abraham se je podal nato v stanovanje mrtvega prijatelja Izaka, katerega žena pa Abrahama ne pozna, pozvonil, in ko mu je žena odprla, jo je vprašal: «Ali je tu pri vdovi Roženkrancevi?»

«Ne pri vdovi, temveč pri gospe,» je popravila Roženkranceva.

«Ali se greste staviti, da ste vdova?» je odgovoril Abraham mirnodušno.

Pretkan brivec.

V Mlakovčah je bil en sam brivec. Pri njem se je oglašil trgovski potnik in sta se razgovarjala, kako slabo dandanes plačujejo ljudje. Vsak hoče ostati dolžan. Brivec pa je povedal: «Pri meni je tudi bilo nekaj časa tako, a zdaj je dobro, zdaj plačajo vsi takoj!»

«Kako pa ste to napravili?»

Brivec se je nasmejal: «Kdor mi je ostal dolžan, sem mu naredil zarezo na licu, da sem si ga zapomnil. Ko pa so enkrat opazili, da imajo vsi tisti, ki so mi dolžni, zarezo na licu, so mi začeli redno sproti plačevati, da sem jih brez zareze obril.»

Trgovski potnik je skočil pokoncu in hitro rekel: «Dovolite, jaz vam bom plačal kar naprej!»

Čas beži.

Nada: «Ali že veš, da so za letoš izumili šest novih plesov? Za vsak dan v tednu enega.»

Zora: «Teden ima vendar sedem dni. Kaj se pa plesu na sedmi dan?»

Nada: «No, stari zgodovinski plesi, kakor fango in Charleston...»

Zmešan profesor.

Profesor Zmagoslav Narobe se je izprehajal ob jarku, v katerem so krakale žabe. Ker je imel čas, si je ujel žabo in hotel prešteti utripe žabjega srca. Zato je vzel v eno roko žabo, v drugo pa uro. Štel je. Ko je odštel, je v svoji zmešanosti vrgel uro v jarek. Žabo pa je vtaknil v žep in šel vesel domov.

Maniše zlo.

Zoran: Pomisli, včeraj je prišel Debelin nenadoma s potovanja, zasačil našega prijatelja Branka pri svoji ženi in ga ustrelil do smrti. Ali ni to grozno?»

Dušan: «To bi bilo lahko še groznejše.»

Zoran: «Zakaj groznejše? Več kakor ustreliti ga do smrti je nemogoče.»

Dušan: «Veš, če bi Debelin prišel tri dni prej domov, bi bil danes moj pogreb...»

Pri peku je vse majhno.

Urša: «Čegav je ta drobnji otročiček?»

Treza: «Od peka Debelina. On peče tudi zemlje čisto drobne...»

Nerodnica.

Gospodinja: «Kako je to, da dekla Katra ni spoznala strica Janeza, ko ga je iskala na kolo-dvoru? Saj smo rekli, da šepa na eno nogo.»

Služkinja Neža: «Gotovo! Toda Katra je ob prihodu vlada s tako vnemo iskala gospoda, da je najmanj desetim moškim stopila na nogo. No, in vsi ti so potem tudi šepali...»

Šminkana lepota.

Hrast: «Gospod Koren, vi ste vščipnili mojo hčer v lice.»

Koren: «Toda, gospod Hrast...»

Hrast: «Nikar ne tajite, saj vidim, da imate še barvo na prstih!»

Listnica uredništva

Rajhenburg. Slika je za kliširanje pretemna. Dobropolje. Ali dopis še ni zastarel? Prosimo za odgovor.

Krško. Z zakonom v navzkrižju!

Sv. Jurij pod Kumom. Premalo jasno, za kaj gre.

Dobrova pri Brežicah. Žal, zastarelo!

Stranice pri Konjicah. Vaš dopis bi nam nakopal tožbo, zato ga ne objavljamo. To je v našo in Vašo korist. Prosili pa bi Vas, da nam stalno poročate iz tamošnjih krajev o domačih dogodkih (požarih, smrtnih primerih, raznih zanimivostih itd.).

MALI OGLASI

Pekovskega vajenca.

močnega in pridnega, sprejme pekarija Jurij Ravnik na Bledu. Vsa oskrba v hiši. 250

Storže, želod, žir in druga gozdna semena kupuje trdka «Fructus», Ljubljana, Krekov trg 10.

Krava, pisana, rumena.

se je izgubila 29. septembra v Podbrezju pri Lescah. Dam 1000 K nagrade. Najditelj naj sporoči svoj naslov Franc Lampič, Sv. Duh št. 22, p. Škofja Loka. 259

Prodaj malo posestvo z vinogradom vred,

meri približno pol orala. Posedstvo sestoji iz hiše, polovica na novo zidana in z novo streho, krita z opeko, skednja s svinjaki, živinskega hleva za tri govedi ter šupe, tudi letos novo zgrajeni. Cena 25.000 dinarjev. Drugi pogoji se še lahko osebnó na licu mesta dogovorijo. Naslov: Alojzij Kopina, vas Venišče št. 29, pošt. Leskovec pri Krškem. 257

REVMATIZEM.

Zahvalna izjava.

G. dr.-u, I. Rahlejevu

Beograd

Kosovska ulica 43.

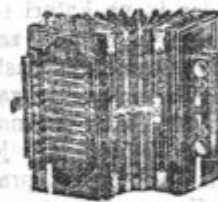
Spoštovani gospod! — Podpisani se Vam najtopleje zahvaljujem, da ste me ozdravili revmatizma, ki me je mučil že devet let in mi dosedaj še nobeno drugo zdravilo ni pomagalo. Vi ste me s svojim zdravilom Radio Balsamika v kratkem času ozdravili. Porabil sem po Vaših navodilih tri steklenice Vašega zdravila in sem sedaj popolnoma zdrav. Prej pa mi niti kopeli ni pomagala. Zahvaljujem se Vam zato še enkrat najtopleje in bom Vaše zdravilo priporočal vsakomur kot najuspešnejše.

Selevac (srez Jasenički).

Ljuba J. Rančič, trgovec.

Gorenje sem pisal in podpisal svojeručno.

Zdravilo „RADIO BALSAMIKA“ izdeluje, prodaja in razpošilja po poizetju laboratorij „RADIO BALSAMIKA“ dr. I. Rahlejeva v Beogradu, Kosovska ulica 43. 252

100.000

glasbil smo pro-

dali lansko leto,

kar priča o iz-

vestni kvaliteti

naših izdelkov.

Pošljemo Vam

instrument po

izredno nizki ceni direktno iz tovarniškega skladišča 8 dni na ogled. Gramofoni od 345 Din, violine od 95 Din, harmonike od 85 Din dalje. Citre, gitare, mandoline, tamburice, pihala itd. Velik katalog zastoj! Zahtevajte ga takoj od tv. skladišča

MEINEL IN HEROLD

tovarna glasbil in gramofonov, MARIBOR, ST. 104

Izšla je

Blasnikova

VELIKA PRATIKA

za prestopno leto 1923.,

ki ima 366 dni.

„VELIKA PRATIKA“ je najstarejši slovenski kmetijski koledar, koji je bil že od naših pradedov najbolj vpoštovan in je še danes uspešno obrabjan. Letošnja obširna izdaja se odlikuje po bogati vsebini in slikah.

„VELIKA PRATIKA“ je najboljši in najcenejši družinski koledar.

Dobi se v vseh trgovinah po Sloveniji in stane 5 Din. Kjer bi jo ne bilo dobiti, naj se naroči po poizetju pri 251

J. Blasnik naslednik, tiskarna in litografski zavod, Ljubljana, Brag 12.